

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 184 (3184)

СЕРЕДА
1 жовтня
2003 року

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

На порядку денному — балто–чорноморська співпраця

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин і заступник Голови ВР Олександр Зінченко, який очолює українську частину Міжпарламентської асамблеї України і Польщі, провели зустріч з делегацією Сейму Республіки Польща на чолі з заступником Маршала Сенату РП, головою Польської частини Міжпарламентської асамблеї Іолантою Данеляк.

Як повідомило інформаційне управління ВР, сторони обговорили хід підготовки першого засідання асамблеї, запланованого на жовтень і присвяченого питанням євроінтеграції. Як зауважила Іоланта Данеляк, ця зустріч, якій Польща надає великого значення, стане «увінчанням наших політичних контактів на високому рівні, які відбулися цього року». З боку Польщі, повідомила вона, в ній, зокрема, візьме участь Маршал Сейму Марек Боровський.

Володимир Литвин висловився за необхідність створення «балто-чорноморської дуги співпраці», зокрема, активізувати співпрацю у «трикутнику ВР України —Сейм РП — Парламент Латвії». За його словами, пропозицію стосовно багатосторонніх міжпарламентських контактів було позитивно сприйнято і у Конгресі США під час його зустрічі зі спікером Палати представників Конгресу США Деннісом Хастертом 24 вересня. Пан Хастерт, наголосив Голова ВР, виявив «надзвичайну зацікавленість у співпраці між Конгресом США, українським парламентом і Сеймом Польщі».

Гідний внесок в утвердження законності

Президент України Леонід Кучма провів робочу зустріч з Президентом Всесвітньої асоціації юристів, головою Спілки юристів України, народним депутатом України Валерієм Євдокимовим, **повідомила Укрінформу прес-секретар Президента України Олена ГРОМНИЦЬКА.**

Під час зустрічі глава держави привітав В. Євдокимова з обранням на високу та відповідальну посаду —Президента Всесвітньої асоціації юристів. Леонід Кучма підкреслив: «Те, що Україну помічають у світі, те, що представника України обрали Президентом Всесвітньої організації, дуже почесно. Тепер залишилося виконувати обов'язки належним чином». Президент висловив сподівання, що ця поважна міжнародна юридична інституція зробить гідний внесок в утвердження принципів законності й демократії, порозуміння між народами всього світу.

Розійшлися переважно з миром

Може здатися дивним, але питання «Виконання Україною обов'язків і зобов'язань» ПАРЄ майже не дискутувала. Виступили лише доповідачі, представники політичних груп (по-нашому — фракцій), і глава нашої делегації Борис Олійник. А з двох відведених на обговорення питання годин майже півтори пішло на ухвалення поправок до текстів резолюції та рекомендації. «Асамблея дійшла висновку, що хоча Україна має помітний прогрес у законодавчій сфері, вона все ще не виконала всі обов'язки й зобов'язання країни—члена РЄ і верховенство закону в багатьох сферах не було запроваджено. Тому ПАРЄ знову вирішує продовжувати процедуру моніторингу щодо України в тісному співробітництві з українською делегацією», — це ключова фраза ухваленої резолюції.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Обласна рада просить захисту у Верховної

Ранкове засідання 30 вересня

Цьогоденне ранкове засідання позначено кількома знаковими подіями. Чи не вперше в історії незалежної України керівник представницької влади області — Львівської облради — Михайло Сенник попросив втрутитися у ситуацію, що склалася в області, своїх колег з найвищого законодавчого органу. Таке право він отримав на пропозицію представників фракції «Наша Україна» у ВР, які під час традиційного виголошення заяв у сесійній залі, як виняток, попросили надати слово голові Львівської облради (це рішення підтримали голосуванням 259 народних депутатів). Пан Сенник з парламентської трибуни нагадав про рішення сесії обласної ради № 171 від 6 червня, яким було висловлено недовіру керівникові обласної податкової адміністрації Сергію Медведчуку — брату глави президентської адміністрації.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У НОМЕР

Сонця і вітру вистачить усім

Спільне виробництво унікальних автономних енергосистем створюють науково-промислова корпорація «Веста» і ВАТ «Дніпровський машинобудівний завод». Ідеться не лише про оригінальні наукові розробки — надійні автономні електрогенератори, які працюють на енергії сонця та вітру, а й про принципово нові дуже потужні акумуляторні батареї. Потужності комплексів має вистачити для забезпечення електрострумом віддалених населених пунктів і навіть невеликих підприємств.

Нове виробництво, на якому працюватиме не менше тисячі осіб, планують ввести в дію в найближчі п'ять років, **повідомляє наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.**

Цистерни від чернівчан

Чернівецький машинобудівний завод отримав замовлення від «Крюківського вагонозаводу», що в Полтавській області, на виготовлення цистерн.

Буде пролонговано контракти між Чернівецьким заводом та найпотужнішими нафтопереробними заводами Білорусі.

До війни у Перській затоці підприємство успішно виконало низку контрактних замовлень для країни і має в Іраку добре реноме.

Усі здобутки чернівецькі машинобудівники пов'язують із здібностями свого багаторічного директора Віктора Сідляра, який свого часу починав на заводі з відділу збуту, а тому є чудовим менеджером, з яким рахуються російські олігархи та арабські шейхи. Солідні зарплати, розвинена інфраструктура відпочинку та соціальна сфера дали можливість в основному зберегти кадри на підприємстві, **повідомляє наш власний кореспондент Сергій СУЛИМА.**

На Волині горять торфовища

Поблизу сіл Плоске, Хомичі та Самійличі на Волині горять торфовища на площі 55 гектарів. Ядучий дим пожарищ цими осінніми днями відчувають мешканці Ратнівського, Володимир-Волинського, Ковельського, Камінь-Каширського, Любомльського та Шацького районів. У розпорядженні пожежних, які прибули на місце події, дев'ять одиниць спеціальної техніки. Професіоналам активно допомагають місцеві жителі. Голова Самійличівської сільської ради Олександр Кузько організував оборювання палаючих торф'яників трактором, а Шацька райдержадміністрація з резервного фонду надала кошти на придбання пально-мастильних матеріалів для пожежної техніки. Щодня вдається повністю погасити торфовища на площі два-три гектари, **повідомляє наш власний кореспондент Микола ЯКИМЕНКО.**

ТОРГИ

Суднобудівний велет у нових руках

Акціонерне товариство «Миколаївська малотоннажна верф» придбало 90,25 відсотка акцій Чорноморського суднобудівного заводу. Стартова ціна підприємства, яку пропонував Фонд держмайна, становила 119 мільйонів гривень. Новий власник виклав за завод 119 мільйонів 305 тисяч гривень і виграв конкурс, який проводили серед двох претендентів. Покупець, що програв, — Костромський суднобудівний-судноремонтний завод (Росія).

За умовами конкурсу переможець зобов'язаний протягом шести місяців погасити заборгованість із зарплати і перед Пенсійним фондом у сумі 11,459 млн. гривень, частково погасити чи реструктуризувати заборгованість заводу за кредитами комерційних банків — 13,5 млн. гривень, а також здійснити технічне переоснащення потужностей до 2007 року.

Олена ІВАШКО.

Миколаїв.

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

На Полтавському військовому аеродромі ліквідовано останнього із дванадцяти бомбардувальників Ту-22

Обласна рада просить захисту у Верховної

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 30 вересня

(Початок на 1-й стор.).

Голова обласної ради заявив про нечуваний досі утиск свободи слова на Львівщині, тиск на бізнес-структури і низку інших структур, які, за його словами, невгодні податковій адміністрації. Вперше, сказав він, за часів незалежності державну службу (мав на увазі ту саму податкову) в області використано з метою політичного тиску. На доказ цього голова обласної ради навів приклади екстреного звільнення керівників, які є депутатами обласних рад, чотирьох районів Львівщини, а також начальника СБУ, котрий працював на цій посаді лише три місяці. Він назвав це наслідком викривленого інформування глави держави тими, хто покриває дії Сергія Медведчука. Представник Львівщини просить створити слідчу комісію ВР. Представник СДПУ(о) — депутат Ігор Шурма — навпаки, також з парламентської трибуни, змальовував цілком протилежну картину подій на Львівщині: там відбувається демонстрація сили «нашоукраїнців», обструкція, дестабілізація, бажання звести рахунки з владою. А це ще одне підтвердження того, що без слідчої комісії ВР не обійтися.

Зранку під стінами Верховної Ради зібралися тисячі людей похилого віку, «чорнобильці», представники лівих сил, які прийшли зробити свій внесок у процес формування бюджету — захистити власні права на пільги. Для них було ввімкнуто трансляцію сесійного засідання, на якому голова СПУ Олександр Мороз зачитав заяву з приводу ставлення уряду і Президента до зарплат та пільг громадян. Він сказав, що за вікнами «мерседесів» наших керівників держави чиниться геноцид українського народу, розкритикував так зване поетапне наближення пенсії до прожиткового мінімуму. Такою самою була і заява лідера комуністів Петра Симоненка, який закликав уряд і Президента відмовитися від підступних дій щодо скорочення пільг пенсіонерам, ветеранам. І назвав складовою геноциду заміну цих пільг на адресну допомогу. Про бідність від імені «Демініціатив» говорив у виступі і їхній представник Михайло Добкін. А також представник фракції аграрників, який заявив про підтримку вимог пікетувальників «у частині пільг». Не менш знаковою подією ранкового засідання вважається вихід із депутатської групи «Демократичні ініціативи» закарпатця Сергія Ратушняка та відомого політика і парламентарія Івана Плюща, який увійшов до фракції «Наша Україна». До речі, водночас було оголошено і про вихід з «Європейського вибору» Володимира Сацюка.

Після розгляду цих непростих питань парламентарії приступили до обговорення проектів про внесення змін до Закону «Про свободу совісті та релігійні організації» (нова редакція) та про свободу віросповідання та релігійні організації. У переліку першочергових документів, які запланували цього дня розглянути депутати — законопроекти про дипломатичні та службові паспорти України, про особливості приватизації підприємств Державної акціонерної компанії «Укррудпром» та ще не менш як десяток інших документів.

Анатолій БЕНЬ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Освіта — не падчерка

У КОМІТЕТАХ ВР

Парламентські комітети продовжують вносити свої пропозиції до закону про Державний бюджет України на 2004 рік. Про те, що можуть очікувати наступного року освітяни та науковці, розповідає голова Комітету ВР з питань науки та освіти Станіслав НІКОЛАЄНКО:

— Формально порівняно з минулим роком освітянський бюджет начебто виріс. Але якщо відкинути заробітну плату, то в решті статей жодного зростання немає.

Уряд пропонує ввести податок на додану вартість на наукові дослідження, що проводяться за рахунок бюджету. Тобто фінансування цих галузей фактично зменшується на 20 відсотків. Окрім того, передбачається скасувати дію закону про наукову та науково-технічну діяльність щодо пенсійного забезпечення, що дозволяла науково-педагогічним працівникам працювати і отримувати пенсію. Як це боляче вдарить по нашій науковій еліті, годі й казати, адже середній вік доктора наук — 60 років.

У проекті держбюджету-2003 закладено третину від потреби коштів на оплату навчальними закладами комунальних послуг. Якщо торік було знеструмлено до 300 навчальних закладів, то наступного року ситуація може бути ще гірша.

У бюджеті науки близько 80 відсотків коштів спрямовано на зарплату, утримання матеріальної бази. А коштів на проведення лабораторних та наукових досліджень майже немає.

Та й закладене в бюджеті зростання зарплати викликає подив. З 1 грудня ц. р. передбачено підвищити мінімальну заробітну плату до 237 гривень. І за законом це автоматично включається до держбюджету-2004. Водночас міжпосадові співвідношення не змінюються. Тобто технічка чи лаборант отримуватимуть 237 гривень, а вчитель, котрий прийшов працювати до школи після закінчення вищого навчального закладу, матиме зарплату 221 гривню. Тоді як прожитковий мінімум становить 360 гривень.

Комітет з питань науки та освіти вносить низку пропозицій і вказує джерела надходження цих коштів. Серед наших принципових зауважень — перерахувати всі посадові оклади відповідно до нового розміру мінімальної зарплати, збільшити протягом року ще на 20 відсотків зарплату вчителям. Не запроваджувати ПДВ на освітянські послуги, плату за навчання, фундаментальні дослідження, що їх проводять за рахунок бюджету. Не вводити плату за землю для наукових установ, академій наук тощо. Відновити пільги на комунальні послуги для сільських учителів. Ці кошти пропонуємо взяти за рахунок скорочення видатків на Міністерство внутрішніх справ та інші силові структури, фінансування вугільної галузі, обслуговування зовнішнього боргу тощо.

Записала Юліана ШЕВЧУК.

Наостанок — кримські зустрічі

В Україні з офіційним візитом перебуває Голова Рійгікогу Естонської Республіки Ене Ергма. Учора вона зустрілася з президентом НАНУ Борисом Патоном, обговорила перспективи двосторонніх відносин у світлі майбутнього вступу Естонії до ЄС з Президентом України Леонідом Кучмою та Прем'єр-міністром Віктором Януковичем, виступила з лекцією в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету. Затим вибула до Сімферополя. В аеропорту відбулася зустріч естонського спікера з головою парламенту АРК Борисом Дейчем. У Криму висока гостя проведе останні два дні візиту, зустрінеться з представниками місцевої влади та естонської діаспори.

Розійшлися переважно з миром

(Початок на 1-й стор.).

На прес-конференції, що була після дебатів, доповідачі моніторингового комітету та представники української делегації вражали взаємною люб'язністю. «Я хотів би передовсім подякувати нашим високодостойним доповідачам, які протягом восьми років працюють з нами, допомагаючи в реалізації зобов'язань і обов'язків, взятих при вступі до Ради Європи. А також нашій делегації, яка діяла консолідовано, намагаючись внести правки, котрі покращили текст і резолюції, і рекомендації», — говорив Борис Олійник. «Хотіла б подякувати вам, пане Олійник, бо, думаю, для вас і вашої делегації обов'язки й зобов'язання стали частиною вашого політичного життя. Так має бути. Пам'ятаю, що коли ми приїздили до України перші рази, нам казали «ви з Ради Європи». Я вважаю, дуже важливо говорити «ми з Ради Європи», — відповіла доповідач моніторингового комітету Анне Северинсен.

То що передбачає, крім рішення продовжувати процедуру моніторингу, цей документ? Суть його така: разом з визнанням безперечних заслуг України в ухваленні майже всіх обіцяних під час вступу до РЄ законів є нагальна потреба їх виконання. Крім того, згадано, що досі не постали перед судом убивці Георгія Гонгадзе, незрозумілими є результати розслідування справи побиття народного депутата Єльяшкевича; що влада неадекватно відреагувала на участь громадян у політичних демонстраціях 9 березня 2001 року (засуджених названо «політв'язнями»). ПАРЄ стурбована і недостатнім доступом опозиції до ЗМІ, практикою тиску на журналістів через «темники». Записано і те, що «остання версія Кримінально-процесуального кодексу в багатьох випадках несумісна зі стандартами РЄ, гарантованими Європейською конвенцією з прав людини і практикою Європейського суду з прав людини».

Українське керівництво закликали виправити ці недоліки і потурбуватися про незалежність судової гілки влади, покращити умови ув'язнення в тюрмах, завершити передачу пенітенціарної системи під юрисдикцію Мін'юсту, розслідувати факти переслідування міліцією геїв та лесбіянок, створити професійну асоціацію адвокатів. Асамблея засудила розмах насильства проти журналістів, роль президентської адміністрації у встановленні тотального контролю над пресою. Згадано й конституційну реформу: «Асамблея наголошує, що в процесі зміни Конституції України всі чинні положення Конституції повинні бути ретельно дотримані, особливо щодо процедури внесення змін до Конституції».

Українські учасники прес-конференції у Страсбурзі прокоментували рішення ПАРЄ по гарячих, як то кажуть, слідах. «У статті 3 Статуту РЄ визначено, хто може бути її членом, — зазначив Сергій Головатий. — Це проста формула: будь-яка країна, що бажає і здатна дотримуватися трьох принципів — плюралістичної демократії, верховенства права і прав людини. Моя позиція завжди полягала в тому, щоб якомога швидше закінчити моніторинг. Але це — проблема українців, а не Ради Європи».

«Я переконаний: настав час, коли справді можна призупинити моніторинг і перейти до постмоніторингового діалогу, — заявив Анатолій Раханський. — Усе-таки країна значно просунулася у виконанні своїх обов'язків і зобов'язань. Нам треба рухатися далі. Найголовніше — не шукати зачіпок. Спочатку — президентські вибори, потім — парламентські. Так до скону віку може бути над Україною моніторинг».

«Зрозуміло, у нас багато, як кажуть білоруси, «недохопів». Але хай мені назвуть ідеальну державу. Як таку знайдуть, то ми на неї рівнятимемося, — був як завжди розважливий Борис Олійник. — Щодо виконання обов'язків, то ми все-таки досягли істотних кроків, і це було відзначено нашими доповідачами. Але треба бути об'єктивним і сприймати критику принаймні по-чоловічому, з гідністю: те, що правда, те не гріх. Є в нас чимало секторів суспільного життя, де треба працювати й працювати».

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Страсбург.

У НОМЕР

Закон є закон. І його треба виконувати

Відкритий лист
Міністру науки і освіти України В. КРЕМЕНЮ

Шановний Василю Григоровичу!

Збігає другий рік дії Закону України «Про вищу освіту», який, зокрема, стимулював ротацію керівних кадрів вищих навчальних закладів, що досягли граничного віку.

Вами 15 квітня 2003 р. у відповіді на депутатське звернення народного депутата України Георгія Буйка повідомлялося, що у 2002 році за конкурсом було переобрано 8 ректорів вищих навчальних закладів, а в 2003-му закінчується контракт ще у 58 ректорів. Інакше кажучи, міністерство володіє ситуацією і готове до проведення серії конкурсів.

Водночас у відповіді ви повідомили, що згідно з роз'ясненням Міністерства юстиції «процедура призначення керівників вищих навчальних закладів врегульована ст. 39 Закону України «Про вищу освіту» і додаткового врегулювання нормативно-правовими актами не потребує», тобто Міністерство науки і освіти під час призначення керівників вищих закладів освіти керуватиметься лише положенням ст. 39 цього закону.

Зі змісту вашої відповіді випливає, що ви збираєтеся неухильно дотримуватися букви вищезгаданого закону і послідовно здійснювати конкурсну політику призначення ректорів вищих навчальних закладів.

Але, на жаль, на практиці ви демонструєте відверте небажання виконувати положення закону, чим надихаєте підлеглих на аналогічні вчинки. Ми хотіли б помилятися, але факт має місце.

На початку березня 2003 року було звільнено з посади ректора Слов'янського державного педагогічного університету Миколу Нечволода, а виконуючим обов'язки ректора призначено проректора з навчальної роботи доцента Володимира Рукасова. Здавалося б, у місячний термін Міністерство науки і освіти збирається оголосити конкурс і за його результатами вже в травні призначити ректора цього навчального закладу, що було б логічно — університет розпочав би новий навчальний рік із новим ректором.

Що ж вийшло реально? Нічого, бо Міносвіти вперто не бажає оголошувати конкурс і обов'язки ректора Слов'янського державного педагогічного університету (!) більш як півроку виконує доцент.

Проте Міносвіти не забарилося з оголошенням і проведенням у стислий термін, по-стахановськи, конкурсу на заміщення посади керівника Донбаської машинобудівної академії, що розташована за 14 кілометрів від Слов'янська в м. Краматорську. Наприкінці весни—початку літа також пройшли конкурси і відбулися призначення ректорів у Донецькому національному технічному університеті, Київському національному торговельно-економічному університеті та інших вищих закладах освіти.

Отже, виходить, що Закон України «Про вищу освіту» може застосовуватися лише локально. Він діє всюди, але тільки не в Слов'янську.

У зв'язку з цим ми, певно, і викладачі Слов'янського державного педагогічного університету хотіли б почути особисту думку Міністра науки і освіти стосовно цієї ситуації й були б дуже вдячні шановному Василю Григоровичу, якби він зміг пояснити причини затягування конкурсу на заміщення вакантної посади ректора і причини, що спонукали його до відвертого ігнорування ст. 39 Закону України «Про вищу освіту».

З повагою,
народні депутати: Анатолій НАЛИВАЙКО, Анатолій ОРЖАХОВСЬКИЙ, Володимир ЛЕЩЕНКО, Микола НОСЕНКО, Михайло ВОЛИНЕЦЬ, В'ячеслав АНІСІМОВ.

Протистояння з погрозами

Звільнено чотирьох голів районних адміністрацій Львівщини — депутатів обласної ради.

Голова Львівської обласної ради Михайло Сендак скликав позачергову сесію. Її супроводжував вуличний мітинг. Головним питанням порядку денного було обговорення звернення до керівництва держави: не допустити політичного тиску на депутатів обласної ради. Народний депутат України Олег Тягнибок повідомив на сесії, що впродовж суботи-неділі тривав тиск згори на представників лояльної фракції — «Ділової Львівщини» з тим, щоб вони не йшли на сесію. Та кворум все-таки був, попри те, що фракція «Соціальна справедливість» (вона об'єднує симпатиків СДПУ(о). — **Авт.**) не з'явилася на засідання.

Михайло Сендак розповів про анонімний дзвінок з погрозою: «Мені зателефонували невідомі і заявили: проведеш сьогодні сесію — не побачиш свого онука». З приводу погрози він звернувся до представників обласних силових структур з проханням вжити заходів. А на брифінгу для журналістів повідомив, що це був невідомий молодий чоловічий голос, який телефонував тричі. Окрім того, Михайло Сендак сказав працівникам ЗМІ: «Сьогодні вирушаю до Києва і буду там, доки не доб'юся зустрічі з Президентом». Він також планує виступити на сесії Верховної Ради, щоб розповісти про ситуацію в області. «Нині Президентові подають інформацію тільки ту, яка вигідна есдекам, але вона необ'єктивна і не віддзеркалює реальну картину в регіоні», — підкреслив голова обласної ради.

Михайло Сендак планує також обговорити з главою держави питання про звільнення з посади голови обласної податкової адміністрації Сергія Медведчука, оскільки таке рішення прийняла обласна рада, і він домагатиметься його виконання органами виконавчої влади.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

ФОТОФАКТ

За значний вклад у розробку та впровадження новітніх технологій Академія інженерних наук України присвоїла звання академіка голові ВАТ «ЧеЗаРа» (Чернігів) Костянтину Колеснику. Членами-кореспондентами АІНУ також стали віце-президенти цього підприємства Анатолій Свириденко та Олег Коркач.

На знімку: академік АІНУ, доктор технічних наук Віталій Бардаченко (ліворуч) вручає Почесний диплом членкора академії першому віце-президенту ВАТ «ЧеЗаРа» Анатолію Свириденку.

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

Генеральна прокуратура розбереться

Голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення звернувся до Генеральної прокуратури з проханням розібратися в ситуації щодо поширення недостовірної інформації про обрання відповідального секретаря Національної ради, яка з'явилася в деяких українських ЗМІ з посиланням на прес-службу Національної ради. Про це «ГУ» повідомив Анатолій Корж, головний спеціаліст із взаємодії з засобами масової інформації.

У свою чергу прес-служба НР розповсюдила заяву, в якій ідеться про те, що «вже кілька років інформагентства та засоби масової інформації отримують повідомлення прес-служби на бланку, відповідно оформлені та із зазначенням координат, тому поширення цієї анонімної інформації щонайменше викликає здивування». В документі також зазначено, що станом на 25 вересня прес-служба Національної ради жодних повідомлень до інформагентств та ЗМІ про обрання відповідального секретаря не надсилала.

Олена ГОРБУНОВА.

ФОТОФАКТ

Фото Юрія ЯЗОВЦЕВА.

У день Кременчука, який місто широко відсвяткувало минулої неділі, в мікрорайоні Молодіжний урочисто й велелюдно відкрито меморіал воїнам-інтернаціоналістам. Почесними гостями свята стали бойові побратими — голова комітету у справах воїнів-інтернаціоналістів при раді глав урядів країн СНД, Герой Радянського Союзу Руслан Аушев та голова Державного комітету України у справах ветеранів Сергій Червонописький.

Дзеньки-бреньки за формальною ознакою

ГРОШІ

Представник Конкурсного керуючого АБ «Інкомбанк» (Росія) в Україні Юрій Тарас і заступник Конкурсного керуючого «Інкомбанку» Тетяна Сумина допитувались у журналістів: «Де борги Кредитпромбанку?»

Ні багато ні мало 280 мільйонів 480 тисяч 982 гривні та 32 копійки, а також 19 мільйонів 838 тисяч 320 доларів і 72 центи з врахуванням відсотків за користування міжбанківськими кредитами і пені. Такі значні суми здивували, адже цілком очевидно, що український Кредитпромбанк таких активів не має.

Однак коментарі російських «конкурсантів» зненацька заспокоїли. З'ясувалося, що кредити брали у вересні 1998 року, ще тоді, коли Кредитпромбанк називався КБ «Інкомбанк-Україна». У такому разі, кому ж як не материнській компанії знати долю кредитних зобов'язань своєї родички? Далі — більше. Фінансову кризу 1998 року російський банк не пережив, наслідком чого була справа про його банкрутство.

І Тетяна Сумина, і Юрій Тарас не заперечують того факту, що всю суму кредиторської заборгованості погашено взаємозаліком з іншими кредиторами «Інкомбанку». Однак, на їх думку, це суперечить російському законодавству і правовим нормам на території СНД, що навіть засмутило присутнього на прес-конференції народного депутата Олександра Гудиму: якщо борг погашено, для чого зчиняти бучу?

Позовні заяви ВАТ АБ «Інкомбанк» з цього приводу вже встигли відхилити і російський, і український суд першої інстанції. За словами Юрія Тараса, за формальними ознаками. Чергове засідання Київського Апеляційного суду призначено на 1 жовтня. Цікаво, що російська сторона наполягає на тому, що не прагне обанкротити свого колишнього партнера, але повернення боргів — не формальність, тому, мовляв, давайте домовлятися про коректне вирішення суперечки. А наші банкіри цілком резонно вважають, що найкоректніше в цій ситуації дочекатися рішення суду, не долучаючи до цієї справи журналістів. Зрозуміло, для того, щоб не чинити на нього мимовільний тиск.

Сергій ВЛАД.

Так гарно — не відвести погляду

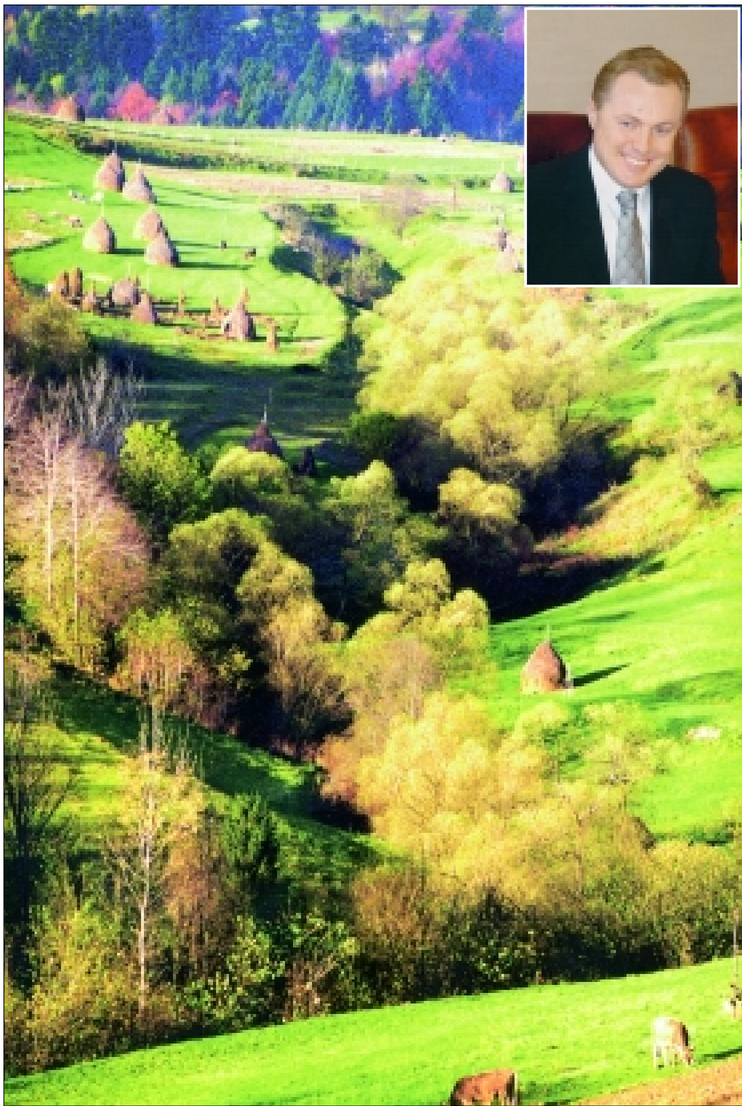
Почув від читача, який переглядав розкішне видання «Срібна земля Закарпаття». У вітальному слові до друзів і шанувальників краю глава Закарпатської обласної державної адміністрації Іван Різак **(на знімку)**, зокрема, відзначає: «Закарпаття — унікальний регіон, у якому минуле на кожному кроці переплітається із сучасним. Це земля середньовічних замків і найсучасніших промислових виробництв, старовинних храмів і транскордонних артерій, земля, де віками в мирі та злагоді проживають представники кількох десятків національностей та віросповідань».

У виданні зовсім мало тексту. Він лаконічний, наповнений необхідною інформацією, «без зальотів і перельотів» — і це одне з достоїнств твору. Зате ілюстрації — переконливе тому підтвердження. Таке враження, що натхнення ні на мить не залишало фотохудожника, закоханого у рідний край — срібну землю.

Щасливці, котрі придбають цю книгу, збагатять свої знання, розбурхають уяву, що обов'язково покличе їх відвідати сонячне Закарпаття.

Упорядники видання — керівник проекту Олександр Шпеник, фотохудожник Олексій Попов, дизайн Павла Івашкевича, текст Федора Шандора. Надруковано книгу у м. Стрий.

Анатолій КАРАСЬ.

Приїздіть, будьте, як удома

Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України для проведення семінару керівників і провідних спеціалістів готельної галузі обрала саме ЗАТ «Фірма «Надія», що в Івано-Франківську. Її очолює Мирослав Бойко, голова Асоціації готелів і туристичних підприємств Карпатського регіону. Ознайомившись з готельним і виробничим комплексами цієї фірми, учасники були приємно вражені її діяльністю, а голова Державної туристичної адміністрації України Валерій Цибух нагородив пана Мирослава і його заступницю Надію Левшакову грамотами. Щодо самого семінару, то на ньому перейняли досвід роботи провідних готелів «Прем'єр-Палац», «Дніпро», «Президент-готель Київський», що у столиці, «Дністер» у Львові та інших, обговорили нововведення у нормативно-правовій базі діяльності готелів, проблеми захисту прав споживачів при наданні послуг, підготовки висококваліфікованого обслуговуючого персоналу, сертифікації готельного бізнесу, стратегію розвитку туризму.

Дарина НАЗАРЧУК.
Івано-Франківськ.

Облом для наркомана

НАУКА

На Міжнародній науково-практичній конференції генетиків та селекціонерів в Алушті безгашишні коноплі, виведені свого часу співробітниками Інституту луб'яних культур, опинилися серед визначних здобутків української науки.

За словами голови Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова академіка Миколи Роїка, досягнень, якими пишається світова наука, в арсеналі вітчизняних учених ціла тека. Висока врожайність «винайдених» останнім часом гібридів кукурудзи, соняшнику, цукрових буряків дає можливість сподіватися на прорив у сільському господарстві. А штучно створений принципово новий вид злаків — тритикале — не існує в дикій природі і за врожайністю не поступається пшениці, через свою морозостійкість здобув всесвітнє визнання, висівається на десятках мільйонів гектарів. Сучасні методи генетики та біотехнології дають змогу у тисячі разів прискорити еволюційний процес. Приміром, є поліплоїдні культури, на синтез яких природа витратила мільйони років. Експериментальна генетика і практична селекція створюють нові високоврожайні форми поліплоїдних цукрового і кормового буряків, конюшини, редиски за 10—12 років.

На думку зібрання, а в конференції беруть участь понад сто науковців з України, Росії, Білорусі, Молдови, наша країна все ще залишається у когорті провідних селекційних держав. Це — незважаючи на мізерне фінансування. Добре зарекомендували себе цілі школи під керівництвом відомих українських учених: академіків Бориса Дзюбецького та Миколи Литвиненка, членкора Віктора Кириченка та доктора сільгоспнаук Івана Яшовського. Відрадно, що світ наукових видань поповнився ще одним журналом. На науково-практичній конференції презентовано перший номер «Вісника українського товариства генетиків та селекціонерів».

Іван ЛАЗНЮК.

1 ЖОВТНЯ — ДЕНЬ ЛЮДЕЙ ЛІТНЬОГО ВІКУ

Після 60–ти — пошана і допомога по старості

Сьогодні — Міжнародний день людей літнього віку. 10 відсотків населення Земної кулі по праву пережитого і сивини на скронях вважають 1 жовтня своїм днем. В Україні це «вікове» свято відзначається з 1991 року. Утім, це навіть не свято, а ще один привід нагадати суспільству про старих співгромадян. Адже кожен п'ятий українець — громадянин похилого віку — виживає на мізерну допомогу по старості, іменовану у нашій країні «пенсією», й активно бере участь у політичному житті країни. Такий, мабуть, схематичний портрет середньостатистичного літнього співвітчизника.

Автоматично статус людини похилого віку одержують ті, кому за 60. В Україні ця категорія становить 20,5 відсотка загальної кількості населення. З огляду на особливості вітчизняної демографічної ситуації — низька народжуваність і швидке старіння нації, за прогнозами фахівців, уже через 25 років старше покоління країни становитиме 27 відсотків.

Сьогодні постійна увага і турбота потрібна 11,5 млн. людей похилого віку. Серед них 3 мільйони пенсіонерів живуть за «межею» бідності.

Соціальний захист посивілої категорії населення в Україні нині зводиться, мабуть, до рядка популярного радянського хіта «Старикам везде у нас почет». На більше, на жаль, їм розраховувати не доводиться. Щоправда, останнім часом розмір пенсій збільшувався кілька разів. Однак це зростання не може конкурувати з цінами на споживчому ринку. Схоже, що довго пенсія в нашій країні становитиме 75 відсотків середньої зарплати, як того вимагає законодавство.

Проведена пенсійна реформа, хоч як парадоксально, не зробить життя літніх сучасників багатшим, адже вона розрахована на майбутні покоління. А в соцзабезпеченні наших пенсіонерів як зазвичай превалює солідарна система, коли діти піклуються про своїх старих батьків. Але, на жаль, у більшості своїй люди похилого віку можуть розраховувати тільки на себе — багато хто продовжує працювати і після виходу на пенсію.

Одержуючи від держави за мінімумом, пенсіонери становлять активну велику частину електорату, що впливає на політичне життя країни. Тож турбота про старих людей у нашій державі виходить далеко за рамки соціальної проблеми. І 1 жовтня — це ще один привід замислитися над цим.

Ольга ВАУЛІНА.

Службу прапорщика оцінено вище полковницької

З приходом у військове відомство країни цивільного керівника в українській армії розпочався новий, радикальний етап реформ. Цього разу всі революційні перетворення збройних сил плануватимуть під конкретне фінансування. Принаймні про це недавно заявив Міністр оборони України Євген Марчук.

Мабуть, найбільша проблема мінімізації чисельності армійських лав — це соціальна. До кінця нинішнього року ЗС України буде скорочено на 35 тисяч осіб, а в наступному — ще на 80 тисяч. Куди йти і на що жити «зайвим» захисникам Вітчизни? Для більшості волею долі відставних військових головною соціальною гарантією є і залишається пенсія.

Пенсійне забезпечення, а точніше, його соціальна несправедливість, непокоїть військових не менше за квартирне питання. Зокрема, чому прапорщик, котрий пішов на пенсію до 1992 року, одержує нині більшу пенсію, ніж полковник, який подав у відставку після 92-го?

Щоправда, це проблема не тільки людей у погонах. Із соціальною несправедливістю «до і після 92 року» триває боротьба на всіх рівнях. Кабінет Міністрів України планує витратити на це 60 млн. гривень.

У Національному координаційному центрі адаптації військовослужбовців мені розповіли історію про військового пенсіонера Сергія Іващенка. Офіцер у відставці разом із сім'єю живе у військовому містечку в Новокоровичах Житомирської області. Сьогодні екс-заступник командира частини колишньої ракетної бази 43-ї ракетної армії, висококласний фахівець, що має дві вищі освіти і неабиякий досвід, одержує пенсію, розмір якої... менше від розміру прожиткового мінімуму. На його утриманні — троє дітей.

Нині, під час дебатів щодо проекту головного фінансового закону країни на наступний рік, вирішується, чи зможемо ми назвати соціальним бюджет-2004.

— Існує очевидна диспропорція як у розмірах пенсій військовослужбовців, звільнених у різні роки незалежно від вислуги років, так і пенсіонерів — військовослужбовців ЗС України порівняно з військовослужбовцями інших силових структур нашої держави, — констатує народний депутат України Дмитро Рудковський.

Нещодавно на засіданні Комітету ВР з питань національної безпеки та оборони обговорювано законопроект «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб керівного і рядового складу органів внутрішніх справ і деяких інших осіб». За словами автора документа Дмитра Рудковського, головна мета цього законопроекту — на законодавчому рівні все-таки ліквідувати подвійну диспропорцію військового пенсійного забезпечення. На її реалізацію, за фінансово-економічними підрахунками, потрібно додатково 1,9 млрд. гривень. Депутат упевнений, що розв'язати проблему можна, якщо діяти в рамках законодавчого поля. А законодавством України визначено: військова служба є державною службою особливого характеру. Тому, вважає автор законопроекту, система призначення пенсій військовим не повинна відрізнятися від порядку визначення суми заробітку для нарахування пенсій держслужбовців. І пропонує пенсійні нарахування людям у погонах здійснювати з урахуванням усіх видів грошового забезпечення.

Ольга ВІТЕР.
Колаж Юлії ЄФІМОВОЇ.

У кожного своя доля

РЕГІОН: ПОЛІТИЧНИЙ СПЕКТР

Наприкінці вересня у Кіровограді сталася знакова подія. Голова облдержадміністрації Михайло Черновол, через два місяці після призначення його на посаду, зустрівся з лідерами осередків політичних партій і громадських організацій, щоб заручитися їхньою підтримкою в подальшій роботі. Неординарність названого заходу полягає в тому, що запрошено було абсолютно всіх: і прихильників нинішньої влади, і її опонентів...

Опозиція, клани, компроміс

Остання спроба об'єднати антагоністичні сили під егідою облдержадміністрації робилася років три тому. Тоді ж, задля зручнішого керування політичними процесами в регіоні, було створено так звану координаційну раду, до якої, окрім партійних лідерів, увійшли й перші особи області. Однак штучно створений конгломерат виявився «колосом на глиняних ногах» і розвалився, так і не запам'ятавшись якимись істотними рішеннями. Опозиція не захотіла бути слухняним хлопчиком, а влада — не готовою вести з опонентами діалог на рівних.

Після виборів ситуація на Кіровоградщині істотно змінилася. Програвши мажоритарні округи і ключові посади в органах місцевого самоврядування, опозиція якось непомітно відійшла на задній план, лише зрідка нагадуючи про своє існування нечисленними мітингами та кволими акціями протесту. Основна боротьба розгорнулася між недавніми союзниками з протилежного табору.

Баталії нової «війни» проходили у сесійній залі міськради і все це плачевно позначилося на житті обласного центру. Виконавча влада виявилась паралізованою, місто більш ніж півроку не мало бюджету, вкрай загострилася соціальна ситуація.

Хтозна-чим все це завершилося, якби, врешті-решт, у столиці не оговталися і не замінили голову облдержадміністрації. Область очолив колишній ректор Кіровоградського технічного університету Михайло Черновол. У Кіровограді нарешті прийняли бюджет, у міськраді налагодилася нормальна конструктивна робота, а «війна», якщо й не завершилася, увійшла в нову стадію: активні «бойові» дії трансформувалися в мляве позиційне протистояння.

Партії, впливовість, електорат

Хоч як це парадоксально, але нині сила партії залежить не так від кількості її членів та підтримки населення, як від наближення її керівників до органів влади.

Так званому пересічному громадянину важко входити в суть астрономічної кількості назв і абревіатур. Лише в Кіровоградській області зареєстровано і офіційно існують 98 політичних партій і громадських організацій, кожна з яких у своїх програмах декларує прагнення захищати інтереси і боротися за права цього самого громадянина. Тож, щоб лише запам'ятати всіх своїх благочинців, треба докласти чимало зусиль.

Досвід соціологічних опитувань показує, що найчастіше в рейтингах популярності називають партії не тому, що вони зробили щось справді виняткове, а за принципом їхньої активної пропаганди в засобах масової інформації. Тобто своєрідне зомбування населення таки дається взнаки. Нерідко респондент не може охарактеризувати суті названої політичної сили, але сам факт, що він запам'ятав її назву, можна вважати вагомим досягненням агітаторів останньої, бо ця сама підсвідома пам'ять, безперечно спливе і під час виборів, коли людина, ознайомившись із бюлетенем, натрапить на знайому абревіатуру.

Мал. Михайла САЧКА.

Повернувшись до попередньої тези, запитаємо: які політичні сили мають найбільше можливостей пропагувати свою діяльність у ЗМІ? Відповідь однозначна: звісно, ті, які найбільш наближені до влади. І зауважимо: не так навіть до центральної, як до місцевої. Різниця, здавалося б, умовна, але, як показує кіровоградський досвід, істотна.

Донедавна така впливова сила, як партія «Трудова Україна» у Кіровограді, була фактично заблокована, перебувала в ролі опозиції, не мала доступу до місцевих ЗМІ і могла лише зрідка висловлювати свою точку зору у столичних виданнях. І це при тому, що партія має чи не найбільше представництво в органах місцевого самоврядування, членами якої є голови найближчих міст регіону: Олександрії, Світловодська, Знам'янки. Симпатії керівників області зосередилися на іншій політичній силі. Навіть не силі, а лідерові Демократичної партії Ганні Антоньєвій, яка змогла повторно вибороти мандат до Верховної Ради.

Нині ситуація докорінно змінилася.

Лідер обласного осередку «Трудової України» Василь Компанієць обійняв посаду першого заступника голови ОДА, в обласній раді одразу зареєструвалася фракція «ТУ», яку очолив також заступник голови ОДА Анатолій Перевозник.

Другою за популярністю серед партій називають СДПУ(о). Вона, хоча зовсім мало афішує свою діяльність, має вагоме представництво у райдержадміністраціях.

І це знову-таки, вплинуло на перерозподіл крісел на обласному олімпі. Голова обласного осередку Сергій Грінченко також обійняв посаду заступника голови облдержадміністрації.

Завершує владний тріумвірат менш впливова Партія регіонів України. Про її значимість свідчить хоча б той факт, що лідера обласного осередку Миколу Ковальчука кадрові зміни не зачепили, і він залишився на посаді заступника ОДА.

Тож, як бачимо, якщо провладним силам вдасться визначитися з єдиним кандидатом на посаду Президента і вибори проходитимуть за старою системою, в області для його підтримки створено істотний адмінпотенціал.

Тепер стосовно опозиції. Фінансово слабкі, позбавлені представництва в органах державної влади, не маючи доступу до ЗМІ, більшість опозиційних партій просто пішла у забуття. І в пам'яті асоціюються лише за іменами лідерів блоків, які їх об'єднують. Блок Віктора Ющенка «Наша Україна» потерпів чи не найбільше. Чимало цьому посприяла заміна регіонального представника. Призначення на цю посаду маловідомого і малопопулярного серед широкої маси населення Андрія Ніцоя, який буває в області лише наїздами, практично перекреслили досягнення, здобуті блоком під час минулої виборчої кампанії. Терпить фіаско і Блок Юлії Тимошенко. Донедавна це була дуже впливова сила. Понад п'ятнадцять тисяч членів, представництво майже у кожному населеному пункті... Нині, як зазначив голова обласної організації партії «Батьківщина» Валерій Кальченко, організація формально продовжує існувати, агітаційна робота також проводиться. Однак на утримання штату та якісь активні дії коштів немає, і він сам через припинення фінансування змушений був шукати роботу у Києві.

Традиційно сильними в області лишаються комуністи і соціалісти. Ідейні побратими нині чи не єдині, хто реально може вивести на вулицю своїх прихильників, не вдаючись до елементарного підкупу.

А загалом, як вважає лідер обласної організації НРУ Анатолій Ревенко, так звані національно-демократичні партії в регіоні надзвичайно слабкі. І у фінансовому, і в організаційному плані. Якщо й можливі найближчим часом резонансні події, відбуватимуться вони в основному в столиці. До області доходитимуть лише незначні сплески, які, найімовірніше, жодним чином не зачеплять основної частини населення...

Замість післямови

І знову хочу повернутися до засідання, з якого, власне, і розпочав цей матеріал. Діалог представників політичних партій з першою особою в області пройшов конструктивно, майже без звинувачень і згадок про минулі гріхи. Виступали в основному представники від опозиції, які тривалий час були позбавлені такої можливості. Серед пропозицій, зауважень, висловлювалось також і занепокоєння: наскільки тривалою буде співпраця і чи не повториться історія із сумнозвісною координаційною радою? Михайло Черновол запевнив, що наміри в нього серйозні і двері його кабінету відчинено для всіх і завжди...

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

У НОМЕР

Кадрові проблеми «більшовиків»

Схоже, невдовзі у парламентських «більшовиків» можуть з'явитися проблеми. Кадрові. Як зазначив у своєму виступі на розширеному засіданні Кабміну Прем'єр-міністр України Віктор Янукович, «коаліційний уряд, крім безумовного позитиву, визначив і достатньо серйозні проблеми. Зокрема, йдеться про політичний і управлінський професіоналізм окремих висуванців депутатських груп і фракцій», — підкреслив глава уряду.

Водночас на прес-конференції після урядового засідання Віктор Янукович заявив, що у складі Кабінету Міністрів буде проведено деякі кадрові зміни. Однак він не уточнив, які саме, бо, за його словами, «це внутрішнє питання». «Ми пробуємо разом з парламентом і коаліційним урядом зробити все, щоб члени уряду працювали на повну потужність», — зазначив прем'єр.

І під час засідання уряду, і на прес-конференції Віктор Янукович зупинявся на проблемах політичної реформи. Особливо з огляду на початок передвиборної президентської кампанії, яку «першим на собі відчуває уряд». Саме тому, на його думку, політичну реформу треба розпочинати з Кабінету Міністрів, виконавчої влади. Передусім з прийняття закону про КМ. «Чому за 12 років цей закон не був прийнятий? А тому, що вигідно шукати крайнього, тому, що ті, хто працював у цьому залі рік тому, навчилися критикувати і робити висновки, що не так робиться. Політиканство ніколи не приносило суспільству достатку і на ньому не будувалася держава», — підкреслив прем'єр. Окрім того, він зауважив, що висловить своє бачення конституційних змін «тільки-но прийде черга».

Володимир КОРОЛЮК.

Влада хоче почути всіх

На депутатських слуханнях у Сімферополі обговорено проект положення про Міжнаціональну асамблею Криму при Верховній Раді АРК. Ідею створення під керівництвом Голови ВР Бориса Дейча консультативно-дорадчого органу для забезпечення взаємодії національних об'єднань і організацій з органами влади півострова та між собою підтримали всі. Та деякі положення документа викликали дискусію, навіть ультиматуми.

Найбільше суперечок спричинив пункт про створення президії асамблеї. Чи не спроба це чергової бюрократизації розв'язання делікатних міжнаціональних питань? Навіщо взагалі асамблея, якщо вона не вирішуватиме конкретних питань? Чи не доцільніші наради кримського керівництва за блоками з основних напрямів життєдіяльності не тільки всіх громадських організацій етнічних співтовариств, а суспільства загалом?

Проти проекту різко висловилися заступник Голови ВР АРК Ільмі Умеров і заступник голови Ради кримськотатарського народу при Президенті України Ремзі Ільясов. Адже згідно із запропонованим проектом Меджліс кримськотатарського народу, що не є партією чи громадською організацією, не може увійти до асамблеї. Народний депутат України Рефат Чубаров, схваливши прагнення шукати механізми діалогу влади з усіма громадськими організаціями, наголосив: «Потрібно старанно юридично вивірити всі пункти положення, знайти критерії представництва...».

Підбиваючи підсумки обговорення, Борис Дейч зазначив, що «дискусія, полярні висловлювання підтверджують впевненість у потребі створення консультативного дорадчого органу. Домовлятися непросто, але ми вчимося слухати і, головне, чути одне одного...». Постійним комісіям спільно з юридичним управлінням секретаріату ВР АРК доручено «узагальнити пропозиції і доповнення, внесені в ході депутатських слухань... і передати автору проекту для подальшої роботи».

Після перерви депутати розглянули другий пункт слухань — обговорили проект закону «Про вибори депутатів Верховної Ради АРК».

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Валерій КОНОВАЛЮК: «Мають бути чесні правила гри у політиці»

ХТО Є ХТО

Із досьє «ГУ»

Валерій КОНОВАЛЮК. Народний депутат України третього й четвертого скликань. Народився 1966 року в Донецьку. У 1989 році закінчив Московське вище загальновійськове училище ім. Верховної Ради РРФСР, служив у Західній групі військ у Німеччині. Згодом звільнився з армії, у 1993-му здобув економічну та юридичну освіту в Німецькій фінансовій академії (Мюнхен). До обрання 1998 року народним депутатом займався бізнесом, працював у райраді та Донецькій облдержадміністрації. Перший заступник голови Комітету Верховної Ради з питань бюджету. Член Партії регіонів. Кандидат економічних наук, заслужений економіст України. Одружений, має сина й доньку.

— Валерію Іллічу, з вашої біографії одразу напрошується запитання: чому ви пішли з армії? Розчарувалися у кар'єрі військового?

— Я прагнув стати військовим із юнацьких років. Активно займався дзюдо, що давало змогу почуватися лідером і в дворовій компанії, і в класі. Читав багато книг про великі історичні битви, великих полководців — Македонського, Суворова, Гарібальді та інших, прагнув розглядати історію не як хронологію подій, а з точки зору впливу на плин історії окремих особистостей. Вступаючи до престижного Московського командного училища, витримав конкурс у 14 осіб на місце. У ті роки нас переповнювала юнацька романтика, ми справді відчували гордість за радянські Збройні Сили, брали участь у військових парадах у Москві. Але це був кінець 80-х... Коли розпочиналася перебудова, я відчував, що спроможний вплинути не лише на подальший розвиток армії, а й реформування компартії (я став комуністом у 19 років). А в 1991-му збагнув, що армія перебуває у стані глибокої кризи, потребує переведення на професійну основу, вищого рівня боєготовності. Розпад СРСР я зустрів у Німеччині і став перед вибором. Коли отримав другу освіту за програмою німецького уряду перепідготовки військовослужбовців, мені запропонували роботу в Москві. Постало питання про громадянство. Але я відчував себе громадянином України, тож повернувся до Донецька.

— А як ви зробили крок від бізнесу до політики?

— Завдяки своїм зв'язкам із Німеччиною, я відразу зареєстрував у Донецьку мале підприємство, але в 1994 році відчув, що бізнес — також не зовсім моє. Мене було обрано депутатом Куйбишевської райради Донецька. Робота в низовий ланці місцевого самоврядування дала змогу відчути, що таке рада, її виконавчий орган, бюджет. Досвід роботи і в армії, і в бізнесі допомагав знаходити вихід зі складних ситуацій: як в умовах неплатежів, кризи у вугільній промисловості створити нові механізми взаєморозрахунків, правильно використовувати бюджетні кошти. Я відчув, що навіть у дуже складних умовах є можливість вирішувати проблеми. Це, напевно, й посприяло переходу до обласної держадміністрації, куди мене запросив працювати спочатку радником, а потім заступником з організаційно-кадрових питань її тодішній голова Віктор Янукович. Це був цікавий період — формування Донеччини як регіону, значущого для всієї України.

— Як виникло рішення балотуватися до парламенту в 1998 році? Це правда, що в парламенті минулого скликання ви були одним із «центрів» впливу команди «донецьких», яка міцніла, на рішення Києва?

— Йти на вибори було моїм власним рішенням. Але ми розуміли, що регіону без законодавчої підтримки буде дуже складно розвиватися. Більшість економічних та соціальних проблем на той час вирішувалася лише через прийняття законів. Тож підтримка області на рівні Києва була вкрай необхідна. Коли постало питання про вибір округу, я вирішив піти по округу, найскладнішому в соціально-політичному плані, де після загибелі народного депутата Євгена Щербаня на довиборах із великою перевагою переміг комуніст. Хотів конкретними кроками довести, що повернення до минулого не буде, що люди сприймають новації і реальні програми, а не порожні гасла й обіцянки.

— У 2001 році ви були одним із ініціаторів створення депутатської групи, нині фракції «Регіони України», яку сьогодні називають «фракцією донеччан». Чи справді парламент має бути розділений на регіональні групи?

— Я завжди відстоював розвиток регіонів у своїй законотворчій роботі. Делегування повноважень від центру до регіонів дає можливість активізувати діяльність на місцях. Так, у новому Бюджетному кодексі посилено роль регіонів як самостійних суб'єктів у формуванні фінансової бази. Фракцію «Регіони України» було сформовано з депутатів-мажоритарників із різних областей, а не лише донецької. А створення депутатських груп за принципом землятства — це лише амбіції й спроби деяких регіональних лідерів відчувати себе менш уразливими. Сьогодні необхідна політична структурованість Верховної Ради. Парламент — це політичний орган, і основа будь-якого об'єднання в ньому повинна бути ідеологічною.

— У новому парламенті до обрання керівництва ВР входили до тимчасової президії та підготовчої депутатської групи від блоку «ЗаЄдУ», активно коментували всі події у ЗМІ. Це також був хід донецької команди?

— Просто був досвід і колосальне бажання реалізувати те, у чому переконані й у що віримо. Донецький регіон традиційно ще за радянських часів поповнював потенціал керівництва країни.

— Що у вас особисто змінилося за роки роботи в парламенті?

— З'явилася терпимість до того, що можна реалізувати не все, що хочеться. Збагнув також, що несприйняття, блокування і відмова від компромісів нічого не дають.

— Я знаю, що ви — майстер спорту з дзюдо, керуєте федерацією дзюдо Донеччини. А чимось допомагає в політиці заняття спортом?

— Гарна фізична форма необхідна, щоб витримувати щоденні навантаження. А найголовніше — філософія, з якою виходиш на татамі в кімоно. Дзюдо в перекладі — гнучкий шлях до перемоги. І саме гнучкості сьогодні не вистачає багатьом політикам. У політиці та сама боротьба. Але в політиці, як у дзюдо, — мають бути чесні правила гри.

Юліана ШЕВЧУК.

Сьогодні Польща запроваджує візи

Дружба дружбою, а Шенген не за горами

Те, про що так довго говорили, — здійснилося. Від сьогодні віза в Польщу перестала бути абстракцією. 15-річний марафон наблизився до кінця. Переможці отримали місце в Європейському союзі. Ті, що безнадійно відстали, — втішний приз і почесне звання сусіда ЄС. А фінішна лінія стала кордоном, який громадяни України зможуть перетнути тільки з візою.

Парадоксально, але саме в цей час у Польщі знову стало популярним старе радянське гасло «Кордон дружби». Таким його хочуть бачити у Варшаві. Від 1997 року на облаштування «кордону дружби» Європейський союз виділив 55 мільйонів євро. І як повідомила віце-міністр економіки, праці і соціальної політики Польщі Крістіна Гурбель, після 1 травня наступного року, коли східний кордон ЄС стане кордоном з Україною, РФ, Білоруссю, буде виділено ще 180 млн. євро, які Польща зможе використати протягом трьох років.

Куди йдуть кошти? За словами Головного коменданта Прикордонної служби РП, генерала Юзефа Клімовича, на будівництво переходів і застав (згідно з нормами ЄС одна застава може контролювати не більш як 20 кілометрів), на модернізацію інфраструктури, на закупівлю нового обладнання... І пристрої нічного бачення, про які мріють наші прикордонники, для поляків — уже вчорашній день. П'ять метрів зораної землі — це теж на території України. А в Польщі — новітня розумна апаратура **(на знімку праворуч)** відстежить будь-якого «нелегала», котрий вирішив потрапити до країни не через офіційний перехід. Головна умова — в ньому має битися серце і пульсувати кров.

А ще штат прикордонників щороку поповнюється на 1 225 нових службовців. І 2006 року, коли Польща приєднається до Шенгенської угоди, її рубежі охоронятиме 18 тисяч осіб. Усі — контрактники.

Схоже, Україні випав шанс зекономити. Можна сміливо відкинути кілька тисяч своїх прикордонників із польського рубежу і перевести їх на інші ділянки. Кордон дружби — під надійною охороною... Це, звичайно, жарт. Але в кожному жарті є частка жарту.

Кордон із Польщею не буде залізною завісою, але потрапити до Польщі все-таки стане важче.

Перша незручність хоча б у тому, що доведеться звертатися до консульств, стояти у чергах, чекати на візу. У Консульському департаменті Польщі усвідомлюють, що в перші тижні, а можливо й місяці, черги під польськими консульськими установами в Україні — будуть. Але сподіваються, що вже протягом перших шести місяців ажіотаж спаде. Бо 90 відсотків віз стануть багаторазові і довгострокові. Як повідомив директор Консульського департаменту Януш Сколімовський, є домовленість, що ті, хто потрапив до Польщі до 1 жовтня, зможуть тут перебувати і без проблем залишити країну протягом 90 днів. Про те, скільки коштуватиме польській стороні безплатний візовий режим з Україною, у Варшаві говорити не хочуть, мотивуючи це знову-таки тим, що дружбу оцінити не можна.

Але Польща живе вже за капіталістичними правилами. Отож тут уміють рахувати. За неофіційними підрахунками, оборудки у прикордонні з Україною, Білоруссю та Росією поповнюють скарбницю приблизно на три мільйони доларів щорічно. Але оскільки не всі декларують прибутки — сума може бути й інша. Та очевидний інший факт. Бізнес багатьох поляків, які мешкають у прикордонній зоні, безпосередньо пов'язаний із Україною, Білоруссю та Росією. І порушення цих бізнес-контактів може призвести до банкрутства тисяч малих підприємств і зростання безробіття. «Окарочка», «яблоки» і навіть «сало-жыр» — рекламні постери на дорогах у прикордонному Люблінському воєводстві, написані українсько-російською мішанкою, показують, по що наші люди їдуть до Польщі. Черги біля переходів **(на знімку ліворуч)** засвідчують, що торгівля — жвава.

А ще — дешева робоча сила, яку Україна виштовхує на ринок праці Польщі. Як повідомив Генеральний консул України у Любліні Іван Грицак, «за різними підрахунками, на теренах тільки трьох воєводств, якими опікується консульство, працює близько 100 тисяч громадян України». Це — люди, котрі готові працювати за 26 злотих (шість доларів) на добу.

Але про наших нелегальних заробітчан у Польщі «ГУ» розповість у найближчих номерах газети.

Наталя ФІЛІПЧУК.
Фото автора.

Нові правила перетину кордону

Нашим співвітчизникам, які стежать за розвитком україно-польських стосунків, уже відомо, що з 1 жовтня цього року втрачає чинність Угода між урядом України та урядом Республіки Польща про взаємні безвізові поїздки, підписана 25 червня 1996 року у Варшаві. Натомість юридичної сили набуває міжурядова Угода про умови поїздок громадян, підписана 30 липня 2003 року в Києві під час візиту Прем'єр-міністра Республіки Польща Лешека Міллера в Україну. Укладення цієї угоди пов'язано насамперед із запланованим на травень наступного року вступом нашого західного сусіда до Європейського союзу, установчими документами якого передбачено здійснення країнами—членами ЄС єдиної політики у сфері пересування людей, зокрема узгодженого візового режиму стосовно країн, які не є його членами. Усе це і спонукало нас звернутися по роз'яснення щодо нового режиму поїздок громадян України до Польщі до заступника міністра закордонних справ України Олександра МОЦИКА:

— Олександре Федоровичу, дозвольте подякувати вам за те, що знайшли у своєму щільному графіку час для цієї зустрічі. Які основні зміни відчують наші громадяни після 1 жовтня, з набуттям чинності Угоди між Кабінетом Міністрів України та урядом Республіки Польща про умови поїздок громадян?

— Відповідно до положень цього міжнародного договору громадянинові України, аби відвідати сусідню Польщу, потрібно отримати візу. Ключовим пунктом домовленостей, досягнутих у результаті переговорів з польською стороною та закріплених у 3-ій статті угоди є те, що **візи для громадян України, незалежно від мети поїздки, видаються безкоштовно та без необхідності пред'явлення запрошення.**

Працівники польських консульських установ у Києві, Львові, Луцьку, Одесі та Харкові, які вже у вересні почали видавати візи, відзначають значний наплив бажаючих завітати до їхньої країни. Генеральне консульство Республіки Польща у Львові запевняє у можливості щоденної видачі 400—500 віз і планує підвищити цей показник до 600, збільшивши штат своїх працівників.

— Чи передбачено новою угодою якісь винятки стосовно обов'язковості отримання візи, тобто чи всім українцям потрібна віза під час поїздок до Польщі?

— Ні, не всім українцям, які їдуть до Польщі або через її територію, потрібна віза. Не треба отримувати її громадянам України, в яких є дозвіл на постійне проживання в Польщі, Чехії або країні Шенгенської зони (на сьогодні до неї входять: Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Данія, Греція, Німеччина, Іспанія, Франція, Італія, Австрія, Португалія, Фінляндія, Швеція, Ісландія та Норвегія) чи, власне, чеська або шенгенська віза і які прямують транзитом через польську територію. У цьому випадку термін перебування на батьківщині Адама Міцкевича не повинен перевищувати 5 днів, враховуючи день в'їзду. Крім того, згідно із положеннями статті 6-ї угоди, від зобов'язання отримання віз звільняються також: члени екіпажів цивільних літаків (за наявності службового посвідчення і запису в польотному завданні), члени екіпажів морських суден (за наявності посвідчення особи та запису в судовій ролі або виписці з неї), а також члени екіпажів повітряних суден та обслуговуючий персонал, які залучені до аварійних та рятувальних робіт.

— То що доведеться робити тим нашим співвітчизникам, кому не пощастило з «шенгенською відміткою»?

— Їм доведеться навідатися до польської консульської установи. У першій половині дня можна зареєструватися та здати документи разом із заповненою анкетою. Готові візи видають, як правило, у другій половині дня. До речі, на офіційній інтернет-сторінці Посольства Республіки Польща в Україні (www. polska. com. ua) є бланк анкети, яку можна заповнити заздалегідь. Там таки можна відшукати адреси та номери телефонів консульств.

— Дуже чутливим питанням у цьому зв'язку є термін отримання польської візи. Чи відображено це питання в новій міжурядовій угоді?

— Звичайно, що стосується максимальних термінів оформлення візових документів згідно із статтею 9-ю угоди, то слід зазначити, що у невідкладних випадках гуманітарного характеру візи громадянам України видаються **негайно**. Серед них:

— поїздки з метою відвідування члена родини, хворого на тяжке або невиліковне захворювання;

— поїздки осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги або осіб, хворих на тяжке або невиліковне захворювання, за наявності відповідного підтвердження;

— поїздки найближчих родичів для участі у похороні члена сім'ї.

Для нежчезазначених категорій осіб термін розгляду візової анкети не перевищує **двох** робочих днів, рахуючи від дня отримання відповідної візової анкети:

— члени офіційних делегацій, які в'їжджають на територію Республіки Польща для участі в міжурядових переговорах та консультаціях, консультаціях між міністерствами та установами двох держав, а також для участі в заходах, організованих міжнародними організаціями;

— члени двосторонніх міжурядових комісій та робочих груп, які в'їжджають на територію Республіки Польща для участі в засіданнях цих комісій та груп;

— учасники гуманітарних акцій, програм обміну дітей та молоді.

У всіх інших випадках візова анкета розглядатиметься, як правило, у строк **до п'яти** робочих днів від дня надання усіх необхідних документів.

— Як би ви прокоментували інформацію про можливість отримання багаторазової візи до Польщі для певних категорій громадян України? Про які саме категорії йдеться?

— Відповідно до статті 10 угоди консули Республіки Польща видають довгострокові візи строком до 5 років, з правом на необмежену кількість в'їздів на територію Республіки Польща, таким категоріям громадян України:

— працівникам залізничного транспорту;

— водіям та членам екіпажів транспортних засобів, які здійснюють міжнародні автомобільні та залізничні перевезення вантажів та пасажирів;

— учасникам обміну по лінії органів державної влади та місцевого самоврядування незалежно від сфери їхньої діяльності (за зверненням приймаючої сторони);

— особам, які беруть участь у регулярних двосторонніх контактах у сфері економіки, культури, науки, освіти, спорту або в інших важливих сферах співробітництва;

— особам, які володіють документом, що підтверджує право власності на нерухоме майно, яке знаходиться на території Республіки Польща, або право на отримання спадщини на території Республіки Польща;

— особам, які їдуть з метою відвідування місць поховань та могил родичів на території Республіки Польща (за наявності документів, що підтверджують факт поховання та збереження могили);

— особам, які звертаються по візу для підтримання підтверджених родинних зв'язків і для відвідування місць свого походження, а також членам їхніх сімей та найближчим родичам.

— Що ж, гадаю, тепер наші читачі мають більш-менш повну картину нового режиму поїздок громадян України до Польщі. Що б ви хотіли додати на завершення нашої розмови?

— Ми, звичайно, хотіли б, щоб укладення згаданої угоди сприяло подальшому поступальному розвитку тривалих та взаємовигідних українсько-польських стосунків. А в кінцевому підсумку хотілося б, щоб через певний період часу українці змогли їздити до Польщі, і не тільки до Польщі, а й до інших наших західних сусідів і країн Західної Європи загалом без віз. Над цим питанням ми тепер працюємо і активно працюватимемо в майбутньому.

Генеральні консульства Республіки Польща в Україні

Генеральне консульство Польщі в Києві. Адреса: 01030 Київ, вул. Богдана Хмельницького, 60 Тел. (044) 234 92 36, 234 66 78. Факс (044) 234 99 89 E-mail: consulat@svitonline. com

Генеральне консульство Польщі в Харкові. Адреса: 61002 Харків, вул. Артема, 16 Тел. (057) 757 88 01. Факс (057) 757 88 04 E-mail: kgrp@kgrp. kharkov. ua

Генеральне консульство Польщі у Львові. Адреса: 79011 Львів, вул. Івана Франка, 110 Тел. (0322) 97 08 61, 97 08 63, 76 05 47, 97 08 62, 97 08 64. Факс (0322) 76 09 74 E-mail: konsulat@txnet. com

Генеральне консульство Польщі в Луцьку. Адреса: 43016 Луцьк, вул. Кафедральна, 7 Тел. (0332) 77 06 10 до 12. Факс (0332) 77 06 15

Генеральне консульство Польщі в Одесі. Адреса: 65062 Одеса, вул. Успенська, 2 Тел. (048) 729 44 13, 729 39 36. Факс (048) 729 43 88

ПРЕМІЇ

З природою і наукою — на «Ви»

Учена рада Інституту екології Карпат НАН України висунула на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2003 року цикл наукових праць академіка НАН України, доктора біологічних наук, професора Михайла Голубця «Теорія функціонування екологічних і геосоціальних систем та її фундаментальне значення для оптимізації взаємовідношень між суспільством і природою».

Це підсумок тридцятирічної наукової діяльності автора — сім монографій. У чотирьох із них учений досліджує зміни в Карпатському регіоні під впливом господарської діяльності людини, характер і глибину втрат ґрунтозахисних, водорегуляційних, кліматорегуляційних, продукційних, середовищних та інших функцій.

Як поліпшити ситуацію? Автор обґрунтовує цілу систему практичних заходів у контексті досліджень фундаментальних питань біології (сутність живих систем, рушійні сили еволюції, кібернетичні особливості екосистем тощо).

Аналіз результатів польових досліджень, вітчизняної і світової наукової спадщини став для вченого фундаментом, на базі якого він розвинув учення В. Вернадського про біосферу й ноосферу, оцінив «глобальну могутність людського розуму і керованої ним праці». У монографії «Від біосфери до соціосфери» (1997) автор переконливо довів, що біосфера (ноосфера як її стан) опинилася в складі соціосфери. Остання ж є самоорганізована, саморегульована планетна система, до складу якої належать біосфера, інші охоплені виробничою діяльністю геосфери та прилеглий до Землі Космос і людське суспільство з усіма наслідками його розумової й виробничої діяльності. Роль її кібернетичної пам'яті й регулятора виконує людський інтелект (у біосфері ця пам'ять генетична).

Таке узагальнення має надзвичайне світоглядне й прикладне значення. Адже, якщо функцію пам'яті та регулятора в соціосфері й підпорядкованих їй геосоціосистемах (наприклад, державних, обласних, районних) виконує людський розум, то саме від ефективності його роботи залежать доля людства й успіх розв'язання таких глобальних проблем, як голод, злидні, війни, охорона довкілля й виконання програми сталого розвитку.

Завершує цикл монографія «Екосистемологія» (2001). Ця фундаментальна праця сприйнята науковцями, педагогами, управлінцями зокрема і як посібник для обґрунтування екологічної політики в державі, планування й організації народногосподарської діяльності, пов'язаної з експлуатацією природних ресурсів.

Доробок директора Інституту екології Карпат, академіка М. Голубця — це унікальне, надзвичайно цінне в теоретичному й прикладному плані наукове надбання. Воно служить базою для усвідомлення якісно нової екологічної і геосоціальної ситуації, формування адекватної системи керування екологічними, соціально-економічними, демографічними, технологічними та іншими процесами.

Переконаний, що вищезгаданий цикл наукових праць академіка М. Голубця заслуговує на Державну премію України в галузі науки і техніки 2003 року.

Володимир СНІТИНСЬКИЙ,
ректор Львівського державного аграрного університету, доктор біологічних наук, професор.

КАЛЕНДАР

Чарівна скрипка Ойстраха

Минуло 95 літ від дня народження великого музиканта

На концертній естраді він з успіхом дебютував у... шість років — після того, щоправда, як його природний хист до музики помітив і вже рік старанно шліфував знаний і високо шанований в Одесі й за її межами скрипаль Петро Столярський, який згодом став професором Одеської консерваторії, народним артистом України та заснував першу в країні середню спеціалізовану музичну школу (нині вона носить його ім'я). До реалізації останнього Петра Соломоновича, ймовірно, могли спонукати саме отакі юні таланти, як Давид Ойстрах, Еміль Гілельс, Самуїл Фурер та інші його учні, які з малих літ розкрили свої таланти.

Давид Ойстрах був, безсумнівно, одним з найкращих учнів Петра Столярського. Вчитель провіщав йому славетне майбутнє. І не помилився. Початком високого злету музиканта став 1930 рік, коли у Харкові, на Всеукраїнському конкурсі скрипалів 22-річний Давид Ойстрах з тріумфом здобув першу премію. Згодом він став першим на Всесоюзному конкурсі музикантів-виконавців, Міжнародному конкурсі імені Ежена Ізаї в Брюсселі. Його наперебій запрошують виступати кращі музичні зали нашої країни й зарубіжних столиць та великих міст. Вже сучасники молодого Ойстраха визнавали: він — один з найвизначніших музикантів XX століття.

Чим же зачаровувала музикантів і широку слухацьку аудиторію скрипка Давида Ойстраха? Грі Ойстраха, свідчать ті, кому випало слухати її, властива чистота інтонацій, витонченість, поєднання ліризму, задушевності з мужнім, вольовим началом, суворий смак у доборі репертуару. А репертуар був широкий — від класичних до сучасних творів вітчизняних і зарубіжних композиторів. Спеціально для Давида Ойстраха писали, йому присвячували свої твори Шостакович, Прокоф'єв, Хачатурян, інші видатні композитори. Це був знак поваги до великого скрипаля. А крім того, перше виконання ним нового твору мовби встановлювало планку майстерності для всіх наступних музикантів-виконавців і гарантувало успіх твору.

З іменем Давида Ойстраха музикознавці пов'язують розквіт вітчизняної скрипкової школи. Він був не тільки неперевершеним музикантом, а й талановитим педагогом. Вже з 26-річного віку викладав у Московській консерваторії, де невдовзі став професором. Редагував скрипкові твори, зробив багато транскрипцій, каденцій та перекладень для скрипки і фортепіано творів інших композиторів. Шістнадцять років очолював журі Міжнародного конкурсу ім. Чайковського, благословляв на творче життя багатьох молодих музикантів. Серед учнів Давида Федоровича — відомі виконавці Ліана Ісакадзе, Валерій Климов, Олег Криса, Ольга Пархоменко і, звичайно, його син — Ігор Ойстрах, який, виступаючи у вітчизняних та міжнародних конкурсах, де раніше виступав батько, теж стає першим.

В Одесі, на вулиці Буніна, 24, де колись мешкав юний Давид Ойстрах, відкрито меморіальну дошку. Це — лише один із численних заходів, приурочених до 95-річчя від дня народження славнозвісного музиканта. Одеситів і гостей міста очікують музично-літературні зустрічі з митцями, концерти скрипалів та інших виконавців, що триватимуть, вважайте, до кінця року. Батьківщина Давида Ойстраха віддає належне великому Скрипалю.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

На хуторі Кличковому

Може, звідси, з однойменного поселення, яке загубилося у ярах і перелісках між Корсунем та Городищем, почався родовід українських богатирів братів Кличків. Принаймні його старожили з повагою згадували про доброго господаря діда Кличка, предки якого заснували колись «великий веселий хутір». Так це було чи ні, але в долі Кличкового, немов у краплині води, відбилася історія українського селянства.

Гулаки—білоруси

З одного боку ставок, з другого — степ. На зарослій хащами вулиці три «живі» оселі. Старі хати з вицвілими віконницями. Це й усе Кличкове. Баба Варвара, одна з довгожителів-хуторян, сиділа у своєму дворі під повіткою і чистила картоплю. Над нею шуміли велети-груші, посаджені ще її свекром. На городі поралася донька Ніна. Вона привезла матір з міста на літні «канікули». Зиму баба Варвара ось уже другий рік у неї, бо їй уже несила город обробити і дати лад у хаті.

Згадавши, яким був Кличків хутір за її дівоцтва, 80-літня баба Варвара тяжко зітхнула.

— У моїх батьків, Ничипора та Гапки Гулаків, було шестеро дітей, — поринула у туман давнини. — Троє хлопців і троє дівчат. Всі тоді мали великі сім’ї, на хуторі жило душ двісті. Ввечері вулиця аж дзвеніла піснями. Мене дівчата-подруги, було, просять: «Виводь, Варко, «горяком», а ми всі за тобою». Я мала дуже сильний високий голос. Коли згодом співала у ланці, на буряках, з області приїжджали, щоб узяти мене в хор. Та в мене вже троє дітей бігало по хаті. Їм співала...»

Ничипір Гулак володів великим шматом землі, волами, кіньми, реманентом. Він був грамотним чоловіком і добрим господарем. Тому коли почали «усуспільнювати землю» — навідріз відмовився. За це його кинули до льоху і дуже побили. «Забрали у нас корову, коней — все, що було у дворі, — пригадувала Варвара Ничипорівна. — А батько у колгосп все-таки не пішов. У тридцять третьому поїхав до Ростова, щоб добути родині хліба. Привіз, а сам занедужав тяжко та й віддав Богові душу. Помер у голодовку і мій брат Григорій. Зосталося нас п’ятеро з матір’ю — всі ми зазнали, почім ківш лиха...»

У війну погнали Варвару разом з однолітками до Німеччини. На щастя, потрапила до «добрих» бауерів, повернулася додому жива. Прийшов з фронту до Кличкового й сусідський Степан Білоус. З ним побралися. Степан теж ріс без батька. Івана Білоуса «задавили у 33-му за хліб»... Чоловіків брат, Павло, не повернувся з війни.

— Наш батько дуже любив Кличкове, — підійшла до матері донька Ніна. — Казав, що кращого місця на землі нема. У нього були золоті руки. І хоч йому забороняли будуватися на хуторі — розпочалось саме «укрупнення» сіл — оце все у дворі він сам змайстрував. І нам шкода своє обійстя залишати. Адже воно — пам’ять про батька, діда, про рід. Про наше дитинство. Особливо тужить душа за Кличковим у Варвари Ничипорівни. Вона не їхала б на зиму до Києва, аби хоч сусіди були на хуторі. Однак єдина сусідка, Марія Павлівна Сусленко, самотня жінка, перебралася вже у Вербівку до сестри. І залишилися у нетрях хутірських лише 90-річна баба Ніна та Василь Шалений, пасічник...

Василь Шалений

Цьому чоловікові дуже личить його козацьке прізвище. За вдачею він рішучий, незалежний. І, як кожен пасічник, трохи загадковий. Народився і виріс Василь на хуторі. Його батько, Антон Шалений, побудував хату в 1920 році. В нього було п’ятеро братів. Всі вони розійшлися по світах, фронтах, а Антон повернувся у Кличкове. Як згодом і його син. Василь навіть побудував собі хату в сусідній Вербівці. Однак коли не стало батьків, повернувся на родове дворище. Дружина залишилася в новому будинку, а він почав на хуторі «фермерувати». Підремонтував свою спадщину і тепер зустрічає влітку онуків, котрі приїжджають аж з Києва.

— Я вже пенсіонер, — скупо розповідав про себе. — Але ще шоферую. Город, пасіка, свій вантажний автомобіль. Куди б не їздив, не мандрував, а завжди тягне сюди, на хутір. Мені тут найкраще. Питаєте, що робитиму, коли зостануся сам-один? А нічого. Житиму.

Своєю вантажівкою Василь Антонович привозить сусідам хліб. Чи ще щось «на список». І новини. Адже у Кличковому вже давно нема дротяного радіо. Стовпи підгнили і впали. Часті бувають перебої з електрикою. Однак хуторянам до цього не звикати. Особливо бабі Ніні Лисенко, котра, за її словами, за все життя далі Корсуня не була. І не тільки братів Кличків по телевізору не бачила. А й сам телевізор зрідка. Бо в неї його нема.

Лисенки

— Моя мати, Пріська, молодою померла під час пологів, — всівшись край безлюдного шляху на горбок, повела у минуле 87-річна Ніна Кирилівна Лисенко. — Батько зостався з п’ятьма дітьми, привів додому мачуху. Троє старших: Іван, Кіндрат та я вже ходили в тридцять третьому в колгосп. Щоб заробити на буряках черпак затірки. А двох малих, Марійку і Гапку, гляділа дома мачуха. Якось приходимо додому, а сестричок у хаті нема. І день, і другий. Коли кинулися на третій до комори, а там, у рундуці, в клоччі, лежать мертві діти. Мачуха їх подавила, щоб не просили їсти...

З тринадцяти літ нарівні з дорослими ланкувала Ніна в полі. У війну разом з односельцями «на волосинці була від смерті». Партизани вночі вбили на їхньому хуторі двох німецьких солдатів, котрі відстали від своєї частини. Хуторяни знали: за знищення хоч одного німця — розстрілювали все село. Тому на ранок старі й малі знялися з хат і попрямували у бік Вербівки. Тут їх і наздогнали чужоземці. Наказали повертатися в Кличкове. І на очах у хуторян підпалили всі хати...

— Ми впали перед ними навколішки і кричали-благали не вбивати дітей...

Зупинилася на хвилину стара жінка, а потім продовжила:

— Мабуть, Господь Бог почув наш стогін: німці показали рукою — йдіть на Тихі Верби, до сусіднього села... А чоловікові одному, Андрієві Бальосі, сказали — сідай до нас на підводу і покажеш шлях на Квітки. Він сів за їздового, розігнав коней. А коли схарапуджені коні кинулися галопом з гори, вискочив з воза покотився вниз. По ньому стріляли, та не влучили. Він дожив тут на хуторі до старості.

Повернулися хуторяни на пожарище. Одні печі стоять та собаки валують. Почали толокою топтати з глини хати. У полі вцілів кагат буряковий — тим харчувалися.

Орали коровами і самі запрягалися. Ніна Лисенко ткала рядна, аж на чотири підніжки, на весь хутір. Це взимку, а влітку не розгинала спини в степу.

Податками обклали такими, що все видане на трудодень доводилося продавати, щоб «підтримати державу».

Зігнула колгоспна кріпаччина Ніну Кирилівну до землі. За сорок років щоденної «лямки» одержує тепер 90 гривень пенсії. Хата як була у неї під соломою, так й досі така стоїть. Тільки толлю накрили, «щоб за комір не капало».

— А мені кращої й не треба, — не бідкалася баба Ніна. — Аби лишень у дітей та онуків все було гаразд. Он приїхали до мене, картоплю викопали, буде що взимку їсти. А Василь Шалений хліба привезе. Якщо діти через заметіль не доб’ються. Не пропадемо... — завершила розповідь моя співрозмовниця. І згодом довго вдивлялася на шлях, аж поки «чужа машина» не зникла з кличківських горизонтів.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: Ніна Кирилівна Лисенко — «остання з могікан» хутора Кличкового.

Фото автора.

Баба-Шарпанина з «Енеїди». Зварена... лікарем-психотерапевтом

Рідкісна доля у знаменитої «Енеїди» Івана Котляревського: відтоді, як ходила між людьми рукописом, і до сьогодні інтерес до неї не спадає. Видавали «Енеїду» в багатьох містах (Петербурзі, Києві, Харкові, навіть, під час другої світової війни, у Німеччині), а Полтава, батьківщина автора і твору, хоч як це дивно, не могла похвалитись власним виданням. І ось, через 205(!) років, це сталося.

Двотомне видання-сувенір «Енеїда» присвячене 100-річчю з часу відкриття пам’ятника нашому видатному землякові письменнику Івану Котляревському. Перший том, власне сама «Енеїда» з ілюстраціями народного художника України Анатолія Базилевича. Це унікальні малюнки. На день міста метр побував у Полтаві, вклонився пам’яті класика української літератури. Автор другого тому під назвою «Смачного від «Енея» — Віталій Закладний, полтавський лікар-психотерапевт. Ця книга — ані дослідження творчості письменника, ані спроба якогось переспіву його твору. Вона містить перелік рецептів страв і напоїв, згаданих у «Енеїді».

— Насамперед хочу зауважити, що моя книжка не є кулінарним посібником, — каже автор. — Це скоріш один з аспектів вивчення історії рідного краю, звичаїв, стосунків з іншими народами і державами. Одвіку люди збирались за спільним обіднім столом, і це було не просто споживання їжі, а ритуал. Тому страви повинні були запам’ятовуватися, викликати приємні спогади, отже виникала потреба в їх вишуканості, самобутності. Після читання «Енеїди» виникало бажання порахувати, скільки в ній згадано різних напоїв, наїдків, закусок. Нарахував сто двадцять. І коли читав «п’ять казанів стояло юшки, а в чотирьох були галушки, борщу було трохи не з шість», то все зрозумів. А що таке баба-шарпанина, рябко, тетеря, саломаха, путря, ягни? — хто нині скаже, я вже не кажу, що приготує? Щоб дізнатися про одне слово, іноді необхідно було звертатися до 3—5 джерел. А в моїй книзі більш як 85 назв страв і 27 — напоїв. Віднайшовши рецепти «енеїдівських» страв, я зрозумів, що всі вони — звичайна їжа українського народу. До речі, сто років тому, в день відкриття пам’ятника Котляревському, в Полтаві гостей частували саме «енеїдівським» обідом.

Віталію Закладному допомагав його син Максим і група однодумців. Двотомник побачив світ завдяки зусиллям організаторів проекту Володимира Онищенка, Володимира Олійника, Івана Момота, фінансовому забезпеченню ГРУ ПриватБанку та за підтримки голови облдержадміністрації Олександра Удовиченка.

І насамкінець — один-єдиний рецепт із «Енеїди», взятий із книги «Смачного від «Енея», Полтава, «Асмі», 2003, стор. 9.

«Був борщ до шпундрів з буряками, А в юшці потрух з галушками... З отрібки баба-шарпанина».

Баба-шарпанина — народна страва, відварені тарань чи чабак, запечені з прісним тістом та цибулею. Відварену тарань чи будь-яку прісноводну рибу витягти з юшки, відокремити кістки, покласти на сковороду. Розвести пшеничне тісто на цій юшці, як рідку кашу. Покласти в тісто підсмажену на олії цибулю. Облити цим тістом рибу, обсипати перцем, поставити в духовку. Як зарум’яниться — подавати.

«З’їла до капельки, до кришечки, Щоб не боліли кишечки».

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

На знімку: народний художник України Анатолій Базилевич презентує свої ілюстрації до «Енеїди» в полтавській картинній галереї.

Фото Валерія ЧЕРКАСА.

Дружній шарж на автора книги «Смачного від «Енея» Віталія Закладного.

Художник Анатолій ЩЕРБАК.

«Тиса зміліла нижче критичного мінімуму»

А тому учасники міжнародної екологічної експедиції «Тиса-2003» (див. публікацію «Екологи у ролі бокорашів» від 14 серпня ц. р.) під українськими та угорськими прапорами не змогли досягти кінцевого пункту мандрівки й пройти 500-кілометровий маршрут від верхів’я Тиси до колишньої лісотоварної біржі Солнок, що в Угорщині. Саме сюди доставляли деревину закарпатські бокораші ще півстоліття тому.

— Проте мети, яку ми ставили перед собою, досягнуто,— каже керівник експедиції начальник Державного управління екології та природних ресурсів у Закарпатській області Мирон Цюбик. — Обстежено стан русла Тиси та руйнівні наслідки паводків, зафіксовано джерела забруднення басейну. Вивчено біорозмаїття річки та її прибережжя. Не залишено поза увагою й перспективи використання Тиси для розвитку водного туризму в Закарпатті. Не кажу вже про те, що наші бокори стали першими на Тисі відтоді, як півстоліття тому нею пройшли останні плоти. Важка й небезпечна була професія бокорашів. Засвідчують це й хрести, встановлені в місцях загибелі плотогонів.

— Вочевидь, вистачило екстриму й вам?

— Найбільше його було у верхів’ї Тиси. Рівень її через спекотливе літо впав більш як на три метри нижче історичного мінімуму, і нам довелося стати бурлаками. З єдиною різницею — бурлаки тягли баржі берегом, впрягшись у канати. А ми штовхали свої бокори по слизькому камінню річки. Вже першого дня, надвечір, обидва бокори сіли на мілину. А попереду нашу експедицію чекав цілий каскад порогів. Тому другого дня прийняли рішення розпиляти плоти розміром три метри на шість повздовж навпіл, щоб полегшити їх, тобто із двох зробили чотири. І все одно під мостом поблизу Солотвина, де річка робить закрут приблизно 90 градусів, уже вкотре довелося скупатися... На одному з перекотів із бокора знесло водою прапор. Учасник експедиції Остап Цапулич зреагував миттєво — кинувся у вир і дістав його.

Експедиція здолала тільки половину планованого маршруту — 223 кілометри із 500 і завершилася в угорському місті Вашарошнамені, бо далі річка через мілководдя стала взагалі неплотогінна. Тож бокори подарували тамтешньому музеєві. Наступного року о тій порі, коли Тиса буде повноводніша, плановано експедицію екологів п’яти держав басейну Тиси — України, Румунії, Угорщини, Словаччини та Сербії.

— І все-таки, попри нинішнє мілководдя, як здоров’я нашої Тиси?

— Від верхів’я до Вилока вона така прозора, що видно кожен камінчик. Тут багато риби, проте на берегах вистачає і поліетиленових пакетів, і порожніх пляшок. Як то кажуть, узяли на олівець і кілька несанкціонованих викидів очисних споруд. Тож матимуть роботу екологічні інспектори. Нижче за течією вода вже менш прозора, а там, де в Тису з румунського боку впадає Самош, вона має коричнюватий відтінок.

Зустрічалися на Тисі і з браконьєрами, то довелося оформляти відповідні протоколи. Втім, учасники експедиції констатували: в Тисі є 14 видів риб, у тому числі й дунайський лосось, якого занесено до Червоної книги. Відновлюється популяція чорного лелеки. Накопичено й інший науково-дослідницький матеріал, що ляже в основу доповіді на міжнародній конференції з проблем Тиси, яка відбудеться в Будапешті під егідою Євросоюзу. Доцент Ужгородського національного університету Роман Офіцинський готує книжку з історії лісосплавів в Українських Карпатах. А сягає вона часів Римської імперії.

Заступник директора Гортобадського національного парку Лайош Петер переконаний у потребі поглиблення співпраці не лише між закарпатськими й угорськими екологами, а й водгоспівцями та іншими фахівцями щодо збереження та примноження флори і фауни у басейні Тиси.

Ще два уроки експедиції.

Перший — на угорських берегах Тиси є багато пляжів, човнових станцій, кемпінгів, які дають не лише роботу підприємливим людям, а й гроші до державної казни. Є такі місця і на нашому відрізку річки. Проте без кемпінгів, пляжів, а тим паче — без човнових станцій. Тож учасник експедиції — голова Спілки підприємців Закарпаття й завзятий екстремал — Михайло Греньо має намір залучити до цього енергію і кошти підприємців області. А також продовжити моніторинг Тиси і створити Клуб бокорашів.

Урок другий. Тиса потребує державної допомоги. Підприємливі сусіди-румуни, зміцнюючи й насипаючи береги зі свого боку, примусово зміщують її русло в наш бік, що змінює лінію кордону. В такий спосіб вони «придбали» вже кілька десятків гектарів землі.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

На знімках: фрагменти експедиції.

Фото Романа ОФІЦИНСЬКОГО.

В «Енеїді» згадано сто двадцять різних напоїв, наїдків, закусок!

ПЛАТНЕ ЗДОРОВ'Я У СФЕРІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Кавун коштував 300 гривень. Для іногородніх — дорожче

ІСТОРІЯ ХВОРОБИ

Аню з Криму додому в Київ везла бабуся. Поспішали до початку навчального року. Дівчатко мовчки дивилося у вікно. Дитина мала вигляд не відпочилої, а якоїсь змученої. Кожні дві години бабуся давала Ані пігулки, і та покірно їх ковтала.

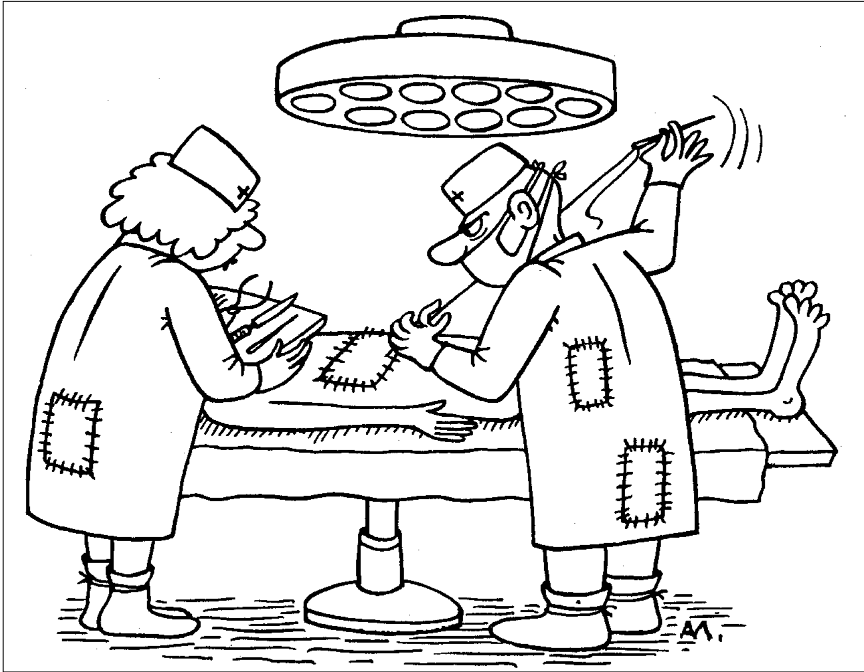
Я розговорилася з попутницею, і вона розповіла трагічну історію відпочинку своєї восьмирічної онуки.

Почалося все з кавуна. Бабуся купила його на вулиці і принесла додому на обід. Їли всі. Увечері жінка відчула нудоту, слабкість, запаморочення. А маленькій Ані було геть зле. Вона блювала, скаржилася на біль у животі, періодично непритомніла. Уночі викликали «швидку». І дитину в супроводі переляканої бабусі відвезли до міської лікарні Феодосії, попередивши, що треба взяти із собою постільну білизну. Відразу дали список ліків, потрібних для лікування Ані. Дівчинка була у тяжкому стані.

— Несіть ліки, у нас немає, — почула жінка в реанімації.

— Зараз же ніч, де я їх куплю? — розгубилася вона.

Але відразу зібралася і побігла до чергової аптеки. Слава Богу, що встигла відкласти гроші на дорогу додому. Майже 300 гривень за два дні пішло на препарати: знеболювальні, антибіотики, шприци, вату, крапельниці. Кілька днів уся родина Анюти постачала лікарів, що лікували дівчинку, усім необхідним. Бабуся ночувала біля неї. Згодом доглядальниці навіть дали старий брудний дитячий матрацик, на якому вона змогла прилягти. При цьому жінці запропонували, як то кажуть, примусово-добровільно здати 20 гривень як пожертву у фонд лікарні, пояснивши, що така плата береться тільки з іногородніх. А от на що вона йде, коли все, аж до градусника, довелося купувати самим, з'ясувати так і не вдалося.

Мал. Олександра МОНАСТИРСЬКОГО.

Щоправда, до феодосійських реаніматологів у Катерини Андріївни претензій нема. Працювали вони професійно. Уже за кілька днів дівчинку виписали додому. За час перебування Ані в лікарні туди з подібними «кавуновими» отруєннями у тяжкому стані потрапила 21 особа. Що сталося з цими нещасними, моя попутниця не знала. А що як у цих відпочивальників не було грошей на зворотну дорогу?

Тетяна КОХАНОВСЬКА.

НА ПРИЙОМІ

Мамолог допоміг мамі-годувальниці

На обліку в севастопольському міському онкологічному диспансері перебуває майже 10 тисяч осіб. Одне з перших місць у сумному списку онкологічних захворювань посідає рак молочної залози. За цим показником Севастополь лідирує в Україні. Тому зовсім не випадково в місті з'явився лікар-мамолог.

Хоча наказ Міністра охорони здоров'я України (28.12.2002 р.) «Про затвердження першочергових заходів профілактики і лікування предраку і раку молочної залози на 2003—2006 рр.», яким, зокрема, передбачено необхідність організації в обласних центрах мамологічних кабінетів і відділень для допомоги хворим жінкам, стосується всіх, дотепер такими фахівцями могли похвалитися лише Київ, Херсон і Одеса.

15 відсотків усіх смертей в Україні зумовлені злоякісними захворюваннями.

Перший севастопольський лікар-мамолог Олександр Володимирович Коваленко працює вже рік. По допомогу до фахівця звертаються пацієнтки з усього Криму і сусідніх областей, де лікарів такого профілю поки що немає. По телефону можна не тільки записатися на прийом, а й отримати попередню консультацію.

Цілком вилікуватися від раку молочної залози вдається лише на дуже ранній стадії його діагностики. Пам'ятаю, як протягом трьох років переконувала подругу звернутися до онколога. Причини на те були, але її раз у раз щось зупиняло. А коли все-таки зважилася на консультацію, правильний діагноз (чи то з недбалості, чи то через недосвідченість лікаря) відразу не було поставлено. Пройшовши через тяжкі випробування радикальної операції, хіміотерапії, радіаційного опромінення, жінка померла...

Погодьтеся, піти на прийом до мамолога психологічно набагато легше, ніж до онколога. Цей фахівець займається не тільки онкологічними проблемами, будь-яку патологію грудної залози діагностує і лікує мамолог.

Нещодавно Олександр Коваленко врятував від операції матір, котра годує дитя, зберігши їй грудь. А вже як раділа Світлана Н., коли довідалася, що мастит можна лікувати не тільки хірургічним шляхом і для цього зовсім не обов'язково відмовлятися від годування дитини.

На знімку: прийом веде доктор-мамолог Олександр Коваленко.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.
Фото автора.

ХТО КОМУ ЛІКАР?

Міліція охороняє хворих, а «психушка» платить їй зарплату

— Аморально зловживати коштами, які надають для лікування психічно хворих, — заявила під час відвідання Республіканської клінічної психіатричної лікарні у Сімферополі Уповноважений ВР з прав людини Ніна Карпачова.

Як показала перевірка, лікарня вчасно фінансується з державного бюджету. Проте її стабільним фінансуванням користуються сторонні організації. Так, два відділення із суворим наглядом охороняються працівниками міліції, які отримують заробітну плату з бюджету лікарні. Утримувати їх мають ГУМВС України та управління Держдепартаменту України з питань виконання покарань в Автономній Республіці Крим. Окрім того, на базі лікарні працює республіканське бюро судово-медичної експертизи та банно-пральний комбінат, який належить військовим. Ці організації не мають жодного стосунку до надання психіатричної допомоги, але з бюджету медичного закладу оплачується спожита ними електроенергія. Як наслідок, на 1 вересня цього року лікарня стала боржником: за медикаменти вона винна 96 тис., за харчування — 94 тис., за електроенергію — 65 тис. 700 гривень, за спожиту воду — 62 тис. 700 гривень.

Не бери — не сядеш

У ході проведеної управлінням СБУ в Закарпатській області спецоперації під час спроби отримання хабара затримано в. о. головного лікаря Свалявської центральної районної лікарні. Він зобов'язав своїх підлеглих систематично вручати йому певну суму грошей буцімто для прикриття медиків у разі виникнення «позаштатних» ситуацій. Упіймали в. о. головлікаря на гарячому — в його службовому кабінеті під час отримання 800 гривень від завідувача одного з відділень лікарні.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Закарпатська область.

Реанімобілі в подарунок

Два сучасні реанімобілі, обладнані автономними кардіографами, апаратами для штучної вентиляції легенів та вакуумними шинами, передано обласній дитячій лікарні та Центру екстреної медицини. Для обласної дитячої лікарні така машина — життєва необхідність, адже за рік сюди надходить до 900 викликів з віддалених районів області.

Машини придбано коштом обласного бюджету. А Миколаївський глиноземний завод передав дитячому лікарняному закладу найсучасніший апарат, який швидко і точно здійснює біохімічне дослідження, розпізнаючи небезпечні інфекції на ранніх стадіях.

Олена ІВАШКО.

Миколаїв.

РЕЄСТРАТУРА «ПЛАТНОГО ЗДОРОВ'Я»

* * *

Навіщо нам така парадоксальна медицина? У Дніпропетровській обласній лікарні ім. Мечникова лікування коштує втричі дорожче, ніж у міській. Зокрема, у відділенні урології.

Степан ХАРЧЕНКО.

Дніпродзержинськ.

* * *

Я працював у шахті прохідником 33 роки. Працюю й досі. Але останнім часом погано почуваюся, часто лежу в стаціонарі. Наша міська лікарня направила мене до лікарні профзахворювань Донецька. Там палатний лікар сказав мені, що треба заплатити, тоді діагнози буде визнано. Я платити відмовився. Чому я маю платити і за що? За свої хвороби, що заробив на виробництві!

На ЛТЕК я їздив два рази безрезультатно. Лікар заявив прямо: «Кондрашов, ви мені набридли, йдіть геть». Тоді я звернувся до заступника головного лікаря й почув у відповідь: «Чоловіче, що ви сюди ходите? Ми вирішимо всі самі без вас». І додав, мовляв, ви нечемно поводилися, тому вас виписали до ЛТЕК...»

Нехай лікарі встановлять розцінки на наші хвороби, щоб знати, скільки що коштує.

Олександр КОНДРАШОВ.

Макіївка
Донецької області.

ДАЛІ БУДЕ

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

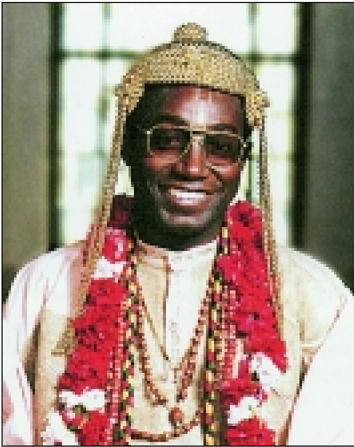
Від ведучого

Незалежно від того, хочемо ми інтегруватись у Європу чи обійняти кохану, всі прагнемо розуміння. Це частина гармонії — тієї філософської категорії, яку вважають сенсом людського життя. А ми без зайвого філософствування назвали нинішню сторінку «Діалог», який, безперечно, неможливий без взаємності. Отож сьогодні «Далі буде» шукає спільну мову.

Ірина БУЛАНЕНКО.

ГІСТЬ

Дуже приємно, цар!

Нещодавно в Україні побував цар африканського князівства Варрі Джон Фейворс. Це один із яскравих представників світової закулісної гео- і метаполітики, по-новаторському і нестандартно мислячий інтелектуал, знаменитий психолог, популярний афро-американський суспільний діяч, вчений і письменник. Будучи фахівцем у галузі міжнародних відносин і методів вирішення конфліктів, Джон Фейворс роз'їжджає по усьому світу, проводить лекції і семінари, консультує зі складних психологічних і духовних питань співробітників ООН, керівників держав, монархів, членів Верховного Суду деяких країн.

На знімку: Джон Фейворс.

АНОНС

Що, синку, помогли тобі твої папуаси?

Наш славний земляк з Житомирщини Микола Миколайович Миклухо-Маклай, як відомо, був найкращим другом папуасів. Узагалі, інтерес до інших народів — фамільна риса Маклаїв: хтось із них колись розповів Гоголю одну сімейну любовну історію часів козаччини, а Гоголь це описав у «Тарасі Бульбі» як драму польської панночки та Андрія. Так що наш заголовок невипадковий.

Але ближче до діла. Через місяць, 31 жовтня, на столичній сцені з'явиться перший НАШ мюзикл, зроблений за бродвейським стандартом. Мюзикл зветься «Екватор». Це — про любов Маклая до папуаської панночки і всього папуаського народу. Любов була така, що без неї в Європі Маклай не зміг жити й невдовзі помер.

«Екватор» — інтернаціональний задум: ідея виникла на Бродвеї, а втілена нашим продюсерським центром «Арт-проект». Мюзикл гордо іменується «першим вітчизняним» і звучатиме російською мовою. Продюсер пояснив: це тому, що проект — комерційний. Насправді причина куди банальніша: відколи Маклай помер, минуло понад сто літ, і папуаси призабули українську мову.

Утім, проект справді всерйоз комерційний: він великобюджетний, продюсери божаться, що сума витрат їм «поки що невідома» — зате відомо, що витрати за рік-півтора окупляться. Мюзикл розрахований на платоспроможну публіку і, починаючи з 31 жовтня, їтиме на сцені столичного театру оперети 17 разів на місяць — цілий рік!

За справу взялися дуже достойні й відомі люди: музику написав Олександр Злотник, п'єсу та вірші — Олександр Вратарьов, а ставить «Екватор» режисер Віктор Шулаков, майстер яскравий і парадоксальний, це він ставив «За двома зайцями» в столичному Молодому театрі та «Енеїду» в Донецьку (Шевченківська премія, між іншим).

Актори менш відомі, бо більшість із них дуже молоді. Їх у мюзиклі аж 86 душ, відбирали артистів універсальних, щоб уміли все, від вокалу до циркової акробатики.

Один із виконавців ролі Маклая — співак Юрій Ковальчук, 23-річний (майже стільки було Маклаю, коли він потрапив до Нової Гвінеї). Папуаська панночка — співачка Світлана Лобода. Вже з'явився перший кліп, зроблений з їхньою участю, — «Чорний ангел» (режисер Наталя Соболєва). Кліп справляє приємне враження: світла музика, світлі юні обличчя співаків. Грим, де треба — темний, папуаський, але любов — вона й крізь грим просвічує, це ж зрозуміло.

Христофор ГРУША.

На знімку: Юрій Ковальчук (Маклай) вирушає у незнайомий папуаський берег.

Справжній театрал не пише дурниць про москалів

В Івано-Франківську з тижневими гастролями побував Сургутський державний муздрамтеатр.

Це варто собі уявити: Сургутський театр молодий, йому три роки, а середній вік акторів — 24 роки. Вони вже знані у себе вдома. Але поїздка на Прикарпаття для них — перші гастролі за кордон!

— Ми дуже хвилювалися, їдучи сюди, — **сказала кореспондентові «ГУ» директор і художній керівник театру, заслужений працівник культури Росії Тамара ЛИЧКАТА.** — До того ж на наших афішах хтось понаписував грубі висловлювання про москалів!

Але вже першого вечора розвіялися всі тривоги. Ваше місто просто приголомшило своєю архітектурою, пам'ятниками, в яких відчувається велика повага до минулого. Ми не сподівалися побачити Івано-Франківськ таким гарним європейським містом. Нас вразив інтелігентний івано-франківський глядач...

Що ж, мабуть, обписувачі афіш до театру не ходять! Івано-Франківського глядача зацікавив серйозний репертуар гостей, приємно подивувала режисура і майстерна гра акторів. І що більше вони пізнавали цей театр, то більше ним захоплювалися. Приязнь до сургутців зросла ще більше, коли довідалися, що гості всі кошти від продажу квитків передали міському управлінню культури на благодійні цілі.

Та й ще дещо змушувало глядачів уважно вдивлятися в обличчя акторів. Адже в Сургуті є велика українська діаспора, а майже половина акторів і режисер мають українські прізвища. Отже, скоро всі почувалися мало не родичами. Тепер сургутці мріють побачити наших акторів на своїй сцені.

...Потім сибіряки поїхали ще на три вечори до Львова. А після повернення додому готуватимуться до міжнародного фестивалю у Великому Новгороді. Повезуть туди виставу «Принижені і скривджені» за Достоєвським. До речі, на івано-франківців ця вистава справила сильне враження.

Оскільки гастролі театрів нині велика рідкість, то приїзд на Прикарпаття артистів із Сибіру — мало не героїзм.

Дарина НАЗАРЧУК.

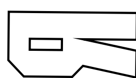
м. Івано-Франківськ.

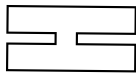

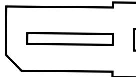
Фото Василя МЕЛЬНИКА.

На знімку: сцена з вистави сургутців «Лавка» — про те саме, про взаєморозуміння!

Цього дня

- 1653 р. Рішення Земського собору про возз'єднання України з Росією.
- 1881 р. Народився Уільям Боїнг, американський авіаконструктор.
- 1931 р. Пуск Харківського тракторного заводу.
- 1946 р. На Нюрнберзькому процесі оголошено вирок головним нацистським злочинцям.
- 1948 р. Введено в експлуатацію газопровід Дашава—Київ.
- 1960 р. У Москві відкрився Університет дружби народів імені Патріса Лумумби.
- 1967 р. В СРСР розпочалися кольорові телепередачі.

ДМИТРОВІ ІСТОРІЇ

І Харитон відповів у тон

Навчити птаха розмовляти просто. Якщо він сам цього хоче. Адже якщо ваш пернатий друг вирішив, що однієї — рідної — мови цілком достатньо, його переконати неможливо. Йдеться не про простуватих і легковажних папуг, яким однаково, чого вчитися, а про птахів солідних — галок.

Доросла галка — птах статечний, що намагається у всіх ситуаціях зберігати почуття власної гідності і не визнає панібратства. Галка Клара, що жила у мене, попри свій юний, я сказав би, ніжний вік, намагалася завжди тримати дистанцію з оточуючими. Я далекий від думки, що Клара не мала здібностей, потрібних для опанування людської мови. Вона просто не вважала за потрібне цього вчитися, що розумієш, лише кинувши погляд на це втілення зарозумілості.

Справді, Кларі цілком вистачало рідної мови. Нею вона володіла досконало, вміючи за вродженої небагатослівності однією фразою передати всю глибину своїх почуттів. Якось ми з Кларою гуляли поблизу спортмістечка. Я сидів на лавці, а галка мріяла про щось своє на поперечині турніка. Раптом підлетіла інша галка, доросла. Вона сіла на другий кінець поперечини і почала вивчати Клару здалеку. Моя галка цей інтерес просто знехтувала. Тоді прилетіла гостя, перебираючи лапами, наблизилася до моєї улюблениці і стала вивчати її безсоромно впритул. Клара не нервувалася і не метушилася. Вона злегка повернула голову в бік нахаби і тихо каркнула. Я не знаю, що сказала Клара, але вочевидь щось дуже неприємне для будь-якого птаха. Непрошена гостя швидко запрацювала лапами у зворотний бік, рятуючися на протилежний кінець поперечини. Потім, розуміючи, що ганьба її очевидна для всіх, прикро каркнула і полетіла.

А от невмілість папуг — це лакмусовий папірець, що яскраво виявляє некомпетентний підхід до навчання. Якось друзі вирішили зробити мені «подарунок», навчивши свого папугу Харитона вимовляти моє ім'я. Вже під час першого мого візиту птах вирішив продемонструвати своє уміння. Сівши на плече, Харитон попросив мене: «Скажи «Діма»!» Я йому сказав: «Діма». Харитон захитав головою і попросив знову: «Скажи «Діма»!» Я зрозумів, у чому річ. Адже, намагаючись навчити папугу, його вихователі так до нього і звертались. Відкіля бідному Харитонові знати, що слово «скажи» перед ім'ям повторювати не треба?! А взагалі Харитон, треба віддати йому належне, говорити навчився сам. А став він жертвою... радіо. Тобто звичайного репродуктора, що стоїть на кухні біля його клітки. Коли Харитон уперше затяг гімн України, присутні просто отетеріли. Нескоро зрозуміли, що він просто повторює те, що чує кожного ранку. Та от казус: Харитон уперто не хотів вимовляти букву «к» у слові «Україна» — можливо, спросоння не розібрав. Так і лишилася Харитонова версія гімну: «Ще не вмерла Уррраїна!».

Ваш ФІГУРНИЙ.

Як на статуї Свободи оженили Прометея

МОНУМЕНТАЛЬНО

У Дніпродзержинську з'явився ще один пам'ятник непокірному Прометею. Але цей Прометей тепер не один, а на пару зі знаменитою американською статуєю Свободи. Наче звідти її привів чи викрав.

Варто нагадати, що перший Прометей стоїть на високому постаменті ще з далекого 1922 року. І до останніх пір, хоч би як там було, символізував бунтівливо-революційну непокору трудового народу, який завоював для себе свободу, щастя, волю і рівність. Отож поява нового Прометея пліч-о-пліч із символом донедавна принципово іншого світу наче й нове прочитання не лише історії, а й нове тлумачення волі, свободи, благополуччя, рівності та незалежності.

Проте автор ідеї і замовник її втілення, президент компанії «МіКомп» Олег Мороз міркує інакше. Великої політики або глибокої ідеології він просить не вишукувати. З'ясувалося, що Прометей та статуя Свободи у Дніпродзержинську відтепер символізуватимуть єдність народів незалежно від місця проживання, мови, віросповідання і політичного устрою.

До речі, «МіКомп» виникла у Дніпродзержинську дев'ять років тому з неабияким викликом — так бурхливо ніхто тут не дебютував. На місці свого першого виробничого проммайданчика компанія заклала камінь, а на ньому написала: «Цим каменем закладено першу цитадель капіталізму у Дніпродзержинську». Сьогодні «МіКомп» найпотужніша у провінційному Дніпродзержинську приватна багатопрофільна фірма, котра займається випуском сучасних будівельних деталей і самим будівництвом. Один з довгобудів на лівому березі Дніпра, залишений у спадок від попередньої епохи, не без творчих знахідок перетворила на елітний житлово-готельний комплекс «Монтана», а інший, у центрі міста, завершує нині.

Олег Мороз — людина творча. Він зібрав, скажімо, власний приватний музей скульптурних пам'ятників недавньої нашої минувшини. Отих, що руйнували і зносили. Але захотів творити й нові для нових часів. Прометея та статую Свободи спочатку поєднав винятково для візитної картки компанії. Та це був поштовх до майже дерзновенної ідеї. Олег Миколайович дійшов висновку, що образ непокірного Прометея несправедливо монополізували більшовики. Адже у давньогрецькій міфології Прометей прикутий — це титан-захисник усіх стражденних. А в руках статуї Свободи зовсім не віхоть, як його називали у нас раніше, а благородний вогонь людських заповітних мрій, свобод і прав. Архітектор Іван Власенко, співавтор багатьох радянських патріотичних монументальних проектів, котрий залишається, як він сам про себе каже, людиною, вихованою недобудованим комунізмом, теж погоджується: втілений ним задум Мороза вселятиме надії у благополуччя.

У Дніпродзержинську несподівано-приголомшливу скульптуру уже уподобали городяни. Вони зграями везуть показувати її гостям міста, сюди тепер кладуть квіти молодята. Автори обіцяють незабаром «удосконалити» композицію — факел-смолоскип у руках бронзових Прометея і статуї Свободи спалахне живим вогнем.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

Голос України

Редактор номера Віталій ЖЕЖЕРА.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.

Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311180. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos